

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Bakalářská práce

Téma koronaviru v literatuře pro děti a mládež a jeho využití
ve volnočasové výchově ke čtenářství

Autor práce: Kateřina Carvová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Helena Zbudilová, Ph.D.

Studijní program: Pedagogika volného času

Forma studia: prezenční

2023

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.“

Datum: 26. března 2023

.....

Kateřina Carvová

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce doc. PhDr. Heleně Zbudilové, Ph.D. za cenné rady a připomínky během celého procesu psaní této práce. Dále děkuji celé své rodině za soustavnou podporu v průběhu celého studia.

Obsah

Úvod	5
1 TEORETICKÁ ČÁST	6
1.1 Onemocnění covid-19.....	6
1.2 Příznaky onemocnění covidu-19	6
1.3 Varianty covid-19	7
1.4 Onemocnění covid-19 v České republice	8
1.5 Onemocnění covid-19 a jeho dopad na čtenářství dětí.....	9
2 Téma koronaviru ve vybraných dílech literatury pro děti a mládež	11
2.1 Helen Patuck – Můj hrdina jsi Ty (2020)	12
2.2 Robin Král – Hurvínkova nedělní chvílka pandemie (2020)	13
2.3 Susaeta Ediciones – Pozor děti! Společně proti virům (2020)	15
2.4 Petr Stančík – Jezevec Chrujda vyhání koronavirus (2020)	16
2.5 Ivona Březinová – Vire, padni! (2020)	17
2.6 Marka Míková – Kabát a kabelka (2021)	19
3 Charakteristika cílové skupiny.....	21
3.1 Mladší školní věk.....	21
4 Vybrané metody práce s textem.....	22
4.1 Metoda ANO X NE	22
4.2 Zpřeházené odstavce.....	22
4.3 Klíčová slova	22
4.4 Pětílístek	23
5 PRAKTICKÁ ČÁST	24
5.1 Využití metodických listů.....	24
5.1.1 Příprava na první setkání.....	24
5.1.2 Příprava na druhé setkání	26
5.1.3 Příprava na třetí setkání.....	28
ZÁVĚR.....	30
Seznam použitých zdrojů	32
Seznam zkratk.....	36
Seznam příloh.....	37
Abstrakt	50
Abstact.....	51

Úvod

Nemoc covid-19 ovlivnila do značné míry celou populaci po celém světě. Zasáhla nás takřka ve všech oblastech našich životů. Největší dopady této nemoci pak byly patrné hlavně v oblastech ekonomiky, zdravotnictví, školství nebo cestování. Téma covidu-19 zkrátka bylo, a koneckonců stále je, velkým tématem v našem životě. Toto téma se promítlo i do samotné literatury a v návaznosti na nemoc covid-19 vzniklo mnoho knih různých žánrů, včetně knih pro děti a mládež. Na promítnutí tématu covidu-19 do literatury pro děti a mládež jsem se zaměřila právě v této bakalářské práci.

Knihy jsou součástí našeho života. Setkáváme se s nimi od útlého dětství, během školních let, v dospělosti i ve stáří. Knihy mimo jiné pomáhají lidem rozvíjet představivost, zlepšovat slovní zásobu nebo se rozvíjet v různých oblastech. V dnešní době je pro mnoho lidí stále těžší najít si na četbu čas. Je to viditelné zvláště u mladé generace, která má mnoho jiných vjemů, které je od četby odpoutávají jako například moderní technologie. Proto je důležité, aby děti braly četbu jako plnohodnotné trávení volného času.

Cílem této práce je představit vybraná díla literatury pro děti a mládež s tématem covid-19 a ukázat možnost jejich uplatnění ve volnočasové výchově ke čtenářství.

Práce je rozdělená do dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část obsahuje čtyři kapitoly. První kapitola se věnuje uvedení do problematiky kolem nemoci covid-19, jaký je původ onemocnění, jeho nejčastější příznaky a varianty, jaký byl průběh nemoci v České republice a jaký měl covid-19 dopad na čtenářství dětí a mládeže. Následně budou představena vybraná literární díla pro děti a mládež, která toto téma zpracovávají. Teoretická část také vymezuje cílovou skupinu, pro kterou budou tvořeny pracovní listy. Nakonec zde budou popsány metody, které se používají v práci s textem a následně budou použity v pracovních listech jako součást praktické části.

Druhá, praktická, část se zaměřuje na návrhy příprav metodických a pracovních listů. Tyto listy se mohou použít v mnoha školních i mimoškolních zařízeních. Součástí praktické části bakalářské práce jsou i reflexe setkání. Setkání proběhnou na Základní škole v Nové Cerekvi na Pelhřimovsku, kde budu mít možnost pracovat se žáky druhého ročníku. Celkem se společně s dětmi setkáme třikrát a budou jim představeny úryvky z třech vybraných knih, na které mám připravené otázky a pracovní listy. Konkrétní výstupy z těchto setkání budou potom detailněji rozpracovány v praktické části.

Do příloh zařadím navržené pracovní listy i jejich vyplněné verze.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Onemocnění covid-19

Onemocnění covid-19 je celosvětová pandemie, která se začala rozšiřovat do celého světa v roce 2020. První potvrzené případy se ale objevily již v prosinci roku 2019, a to konkrétně v čínském městě Wu-chan.

Čína dne 11. ledna informovala prostřednictvím médií o prvním úmrtí na nemoc způsobenou covid-19. Jednalo se o 61letého muže, který byl zákazníkem trhu ve městě Wu-chan. V té době byly v tomto městě již identifikovány desítky případů.¹

Vědci se domnívají, že covid-19 pochází z netopýra, který následně nakazil jiné zvíře, pravděpodobně luskouna a ten jej pak přenesl na lidi. Nemoc se nyní rozšiřuje mezi lidmi bez jakéhokoli zvířecího prostředníka.²

První potvrzené případy mimo Čínu se podle WHO vyskytly v Japonsku, Jižní Koreji a Thajsku. Mezitím už čínské úřady vydaly první opatření a ve městě Wu-chan pozastavily hromadnou i vlakovou dopravu a zrušily lety. Covid-19 se rozšířil na celé území Číny. „Od 23. ledna do 20. února roku 2020 se celkový počet případů zvýšil z 835 na 75 993 jenom za 28 dní.“³

Dne 30. ledna 2022 byl WHO vyhlášen celosvětový zdravotní stav nouze. Za necelé dva týdny, 11. března 2022, byl covid-19 označen za pandemii, což znamená, že onemocnění se nekontrolovatelně rozšířilo do vícero kontinentů. Následně dne 13. března byla za největší ohnisko nákazy označena Evropa, konkrétně Itálie.⁴

1.2 Příznaky onemocnění covidu-19

Nemoc covid-19 se obtížně diagnostikuje jen na základě příznaků, protože se projevuje podobně jako běžné nachlazení nebo chřipka. Průběh nemoci může být i nepříznačný, nebo jen s mírnými příznaky. U někoho se naopak můžou objevit závažné příznaky a nutnost hospitalizace.⁵

Mezi nejčastější příznaky se řadí kašel, únava a ztráta chuti, čichu a zvýšená teplota, což znamená, že se tělesná teplota člověka zvýší nad 37 °C, ale současně je nižší než 38 °C. Mezi méně časté příznaky řadíme například bolest v krku, hlavy, bolesti celého těla, průjem, vyrážku nebo červené podrážděné oči. Nejzávažnějšími příznaky jsou potíže s dýcháním nebo dušnost, ztráta pohyblivosti nebo řeči, zmatenost a bolest na hrudi. Lidé s mírnými příznaky zůstávají doma a ve většině případů nepotřebují lékařskou pomoc.⁶

¹ Základní informace. *Národní zdravotnický informační portál* [online]. Státní zdravotní ústav, Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2022 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/447-covid-19-zakladni-informace>

² First case of coronavirus. *Live Science* [online]. Bryner, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.livescience.com/first-case-coronavirus-found.html>

³ Ekonomické dopady pandémie COVID-19 na ekonomiku Číny. *Revue sociálně-ekonomického rozvoja* [online]. Bratislava: Katedra sociálního rozvoja a práce, NHF EU v Bratislave, 2022 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://nhf.euba.sk/www_write/files/katedry/ksrp/revue/rser_2_2020.pdf#page=18

⁴ First case of coronavirus. *Live Science* [online]. Bryner, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.livescience.com/first-case-coronavirus-found.html>

⁵ PENNINGTON, Tess *Ako čelit koronavíru: Ochráňme svoj domov, školu, pracovisko a spoločnosť pred smrťou pandémie.* Bratislava: Príroda, 2020. ISBN 9788055174600.

⁶ Coronavirus disease. *World Health Organization* [online]. WHO [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_3

1.3 Varianty covid-19

„Viry nejrůznějších onemocnění zcela běžně mutují, aby se dokázaly adaptovat na nové podmínky a přežily. Konkrétně virus SARS-CoV-2 dokáže vytvořit jednu až dvě mutace za měsíc. Jakkoli děsivě to zní, je to stále méně, než co dokážou některé jiné známé viry, například chřipka. Po sérii mutací může vzniknout varianta nebo sub varianta viru. Sub varianty představují odnože, které vycházejí z původní varianty viru. S ní stále sdílejí některé mutace, současně už se ale v něčem liší. Každá nová sub varianta i varianta přirozeně představují větší riziko, protože si dokáží lépe poradit se získanou imunitou, vakcinací i dalšími překážkami.“⁷

Nové varianty koronaviru pojmenovala organizace WHO a mezi nejznámější varianty patří Alfa, Beta, Gama, Delta a Omikron.

Varianta Alfa byla objevena poprvé v září některými roku 2020 v Londýně. Proto je tato mutace označována jako britská. Hlavní problém této varianty je její vysoká nakažlivost. Byla velmi rychle rozšířena po celé Velké Británii a později i po celé Evropě. Podle vědců varianta Alfa zpomaluje imunitní systém, aby měla dostatek času k namnožení viru do těla.

Další variantou je Beta, která se vyskytla v Jihoafrické republice ve stejný čas jako Alfa. Má stejný problém jako varianta Alfa – tedy vysokou nakažlivost. Navíc je zde větší pravděpodobnost, že i u mladších lidí bude daleko častější horší průběh nemoci. Hrozí tedy i větší riziko nutnosti vyhledat lékařskou péči.

Japonsko je země kde byla v lednu 2021 objevena varianta Gama. Říká se jí brazilská varianta z toho důvodu, že byla poprvé identifikována u brazilských turistů, ale podle odhadů se tato varianta šířila už dříve v prosinci 2020 právě v Brazílii. Tato mutace je ještě nakažlivější než varianty popsané výše a také je zde vyšší riziko opakované nákazy. Opět je vyšší riziko horšího průběhu nemoci u mladších lidí.

Varianta Delta neboli indická varianta, se objevila v prosinci roku 2020 v Indii, kde si vyžádala tisíce životů. Očkování bylo proti této variantě relativně účinné. Naopak neočkovaní lidé se potýkali se značnými komplikacemi. Na začátku roku 2021 se delta rozptýlila do dalších zemí světa.

V listopadu 2021 byla identifikována v Jihoafrické republice varianta Omikron. Odborníci zjistili, že přestože je nakažlivější, zároveň je méně častý těžký průběh onemocnění. Omikron se totiž nedostává do celých plic, nýbrž se vyskytuje především pouze v horních dýchacích cestách.⁸

Abychom zabránili onemocnění, je důležitá prevence. Základem je důkladná hygiena, obzvláště pak rukou. Mandžuková⁹ ve své knize uvádí, že mytí rukou by mělo trvat zhruba půl minuty a více. Tento proces musí být důkladný, což znamená, že by neměl být vynechán prostor mezi prsty. Jedná se totiž o místo, kde je vysoká pravděpodobnost množení bakterií. Ideální je pro hygienu rukou používat vodu a mýdlo. Pokud toto nemáme k dispozici, je dobré při sobě mít alespoň alternativu v podobě antibakteriálního gelu nebo dezinfekčních vlhčených ubrousků na ruce, které jsou běžně k dostání v drogeriích nebo lékárnách. Kromě důkladné hygieny je důležité také myslet

⁷Varianty covidu-19. *E15* [online]. Sudová, 2022 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.e15.cz/covid-19-mutace-varianty-subvarianty-aktualne-cesko#varianta_subvarianta_mutace

⁸ Tamtéž

⁹ MANDŽUKOVÁ, Jarmila. *Když viry útočí*. Praha: Lirego, 2020. ISBN 978-80-907828-9-1. str.53

na ochranu horních dýchacích cest a nosu – tzn. nosit ideálně respirátor, případně roušku. Také je důležité se vyhýbat místům, kde je vysoká koncentrace lidí. Dále bychom měli vždy preferovat otevřený prostor od uzavřeného prostoru, protože tím eliminujeme kumulaci viru na jednom místě. Také je velice důležitá prevence očkováním.¹⁰

„Do dnešní doby je 62,2 % populace alespoň jednou naočkovaná a celosvětově bylo podáno skoro 13 miliard vakcín.“¹¹

1.4 Onemocnění covid-19 v České republice

První případy onemocnění covid-19 v České republice se objevily 1. března roku 2020. Jednalo se o tři osoby pobývající před návratem do České republiky v Itálii, která byla v tu dobu ohniskem nákazy v Evropě.¹²

Následující den byl objeven další případ a Ministerstvo zdravotnictví České republiky začalo vydávat první mimořádná ochranná opatření. Nejprve byl vyhlášen nouzový stav. Následně byly zakázány přímé lety mezi Českou republikou a vybranými zeměmi. Dále bylo nařízeno nosit ochranu úst a nosu.¹³

Tím, že byl nedostatek roušek, bylo povoleno mít roušku z jakéhokoliv materiálu. Později byly již k dispozici i klasické zdravotní roušky a respirátory. Právě Česká republika byla první zemí v Evropě, která nošení roušek nařídila.

Další opatření, která vydala vláda České republiky byla až do odvolání uzavření všech školských institucí, uzavření restaurací a divadel. Dále se přestaly konat společenské i sportovní akce. V dubnu roku 2020 byl prodloužen nouzový stav a tím zavedená omezení platila dále. „Na konci měsíce bylo potvrzených celkem 7 695 potvrzených případů od začátku pandemie.“¹⁴ Během léta se restriktce uvolnily. Tím se zvýšilo riziko nakažení, což mělo za následek, že vzrostlo tzv. reprodukční číslo na 1,26.

„Reprodukční číslo (R) udává průměrný počet dalších osob, které přímo nakazí jeden nakažený pacient. Například při hodnotě $R = 2$ nakazí každý nemocný jedinec během onemocnění v průměru další dvě osoby.“¹⁵

Reprodukční číslo tedy indikuje, jak se v následujících měsících může vyvíjet počet nakažených. Při $R = 1,26$ (jak je zmíněno výše), jeden nakažený nakazí dalších 1,26 lidí. Tato predikce se vyplnila, a navíc se začal rozpadat systém trasování nakažených, který byl podle WHO důležitým aspektem k boji proti covidu-19.

¹⁰ Coronavirus disease prevention. WHO [online]. World Health Organization [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_2

¹¹ COVID-19 Vaccinations. *Our World in Data* [online]. 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_2

¹² V Česku jsou tři lidé s potvrzenou nákazou koronavirem. *Idnes* [online]. Režňáková, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ministr-adam-vojtech-koronavirus-tiskova-konference-ministerstvo-zdravotnictvi.A200301_150713_domaci_lre

¹³ Rozhodnutí a opatření ke covid-19. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha: MZ, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/category/uredni-deska/rozhodnuti-ministerstva-zdravotnictvi/aktualni-mimoradna-a-ochranna-opatreni-ke-covid-19/>

¹⁴ Časová osa covid. *Zprávy.aktuálně* [online]. Bartoníček, 2022 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/casova-osa-covid/r-fd4c3f7e0ec511eb9d470cc47ab5f122/>

¹⁵ Reprodukční číslo. *Nzip* [online]. MZ [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/1111>

Vysoké počty nakažených donutily vládu České republiky opět nařídit ochranná opatření. Na konci roku 2020 byla navíc velmi vysoká úmrtnost na toto onemocnění. Současně ale začala být dostupná vakcína, která byla nejdříve podávána ohroženým skupinám a postupně byla možnost očkování pro celou populaci.

Začátkem roku 2021 se situace o mnoho nelepšila a počet nakažených stále přibýval. V únoru 2021 se počet nakažených od začátku pandemie vyšplhal na jeden milion. Nemocnice byly na hranici svých kapacit a hrozilo, že nebudou mít dostatek lůžek pro pacienty. „V době největšího zatížení v nemocnicích leželo 9 tisíc lidí, z toho až 2 tisíce v těžkém stavu“.¹⁶ V důsledku toho vláda České republiky vydala ještě přísnější opatření, aby se co možná nejvíce eliminoval přenos nemoci. Mezi těmito opatřeními byl např. zákaz cestovat mezi okresy (s výjimkou cestování do práce, k lékaři nebo na úřad). Také bylo zakázáno se shlukovat přes velikonoční svátky.

Během jara 2021 se epidemiologická situace výrazně zlepšila, mohl tedy skončit nouzový stav a opatření se začala pomalu rozvolňovat. Epidemie dál slábla i v následujících měsících až do podzimu roku 2021, kdy se covid-19 začínal opět šířit a čísla nakažených překonávala i ta nejhůrší čísla z minulosti. Nemocnice byli opět přetížené, a proto bylo nutné do péče o pacienty zapojit i další záchranné složky jako armádu a hasiče. Vláda České republiky schvalovala v návaznosti na tuto situaci nová opatření. Lidé se např. prokazovali očkovacím certifikátem v restauracích nebo na společenských akcích.¹⁷

„Postoj k očkování proti koronaviru se během roku u 63 % Čechů nezměnil. Pozitivněji, než dříve vnímá vakcinaci čtvrtina lidí, naopak 12 procent negativněji. Důvodem ke zlepšení názoru byly u lidí zejména informace od odborníků a zkušenost s onemocněním někoho z rodiny nebo známých. Naopak k horšímu měnili lidé názor kvůli negativní zkušenosti s očkováním v jejich okolí a narůstajícím omezením pro neočkované.“¹⁸

V lednu roku 2022 přišla varianta omikron. Tato varianta je nakažlivější ale současně není tak životu nebezpečná. V návaznosti na to se zavedlo plošné testování ve firmách a školách. Povinností bylo testovat všechny dvakrát týdně.

Od února 2022 skončila platnost všech opatření proti šíření covidu-19. Bylo ponecháno pouze nařízení nosit respirátory ve vnitřních prostorách nebo v hromadné dopravě. Taktéž byla zrušena povinnost prokazovat se certifikátem o očkování nebo o prodělání nemoci (např. v restauracích). Současně skončilo povinné testování.

Další měsíce se situace ohledně covidu-19 již dále nezhoršovala. Postupně se dokonce upustilo i od povinnosti nosit ochranu dýchacích cest a nosu. To znamená, že nyní již fungujeme bez speciálních zákazů a omezení a epidemie je stále v udržitelných mezích.¹⁹

1.5 Onemocnění covid-19 a jeho dopad na čtenářství dětí

V této kapitole se zaměříme na to, jakou roli měl covid-19 u dětí, a zda nějakým způsobem ovlivnil jejich čtenářství. Tímto tématem se zabývalo kvantitativní výzkumné šetření, které bylo provedeno v 2021. Výzkum byl proveden a zpracován Českou Národní

¹⁶ Časová osa covid. *Zprávy.aktuálně* [online]. Bartoniček, 2022 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/casova-osa-covid/r~fd4c3f7e0ec511eb9d470cc47ab5f122/>

¹⁷ Tamtéž

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ Vývoj událostí den po dni. *Hospodářská komora České republiky* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.komora.cz/sledujte-vyvoj-udalosti-z-predeslych-dnu/>

knihovnou ve spolupráci s výzkumnou agenturou Nielsen Admosphere a Ústavem pro českou literaturu Akademie věd ČR.

Výzkum byl publikován online. Podařilo se nasbírat celkem 1 005 odpovědí respondentů. V tomto setření byli dotazováni rodiče, kteří mají dítě ve věku 6-19 let, jež navštěvuje základní nebo střední školu.²⁰

Na základě průzkumu bylo identifikováno pět nejčastějších problémů, které rodiče považují z hlediska vzdělávání svých dětí za nejzávažnější. Konkrétně se jedná o (řazeno od nejčastěji zmiňovaného problému):

1. Chybějící sociální kontakt a kamarádi
2. Chybějící pohyb venku/sportování
3. Velké mezery ve vzdělávání
4. Ztráta motivace ke studiu
5. Problémy se soustředěním

Výzkum ukázal, že 75 % rodičů spatřuje negativní dopady pandemické situace v tom, že děti nemají dostatečný sociální kontakt s přáteli. Hned na druhém místě rodiče vidí problém v nedostatečném pohybu. To zmínilo konkrétně 49 % respondentů. Třetím nejčastějším negativním dopadem je dle respondentů vzdělání. Celkem 36 % z nich uvádí, že děti mají kvůli distanční výuce velké mezery ve vzdělání. Současně 34 % rodičů vnímá záporný vliv na ztrátu motivace dětí ke studiu. Mezi pěti nejčastějšími problémy se také objevil problém se soustředěním. Ten se v odpovědích vyskytl u 30 % rodičů (detailněji viz. obrázek 1)²¹

Obrázek 1: Pět nejčastějších problémů, které rodiče považují z hlediska vzdělávání svých dětí za nejzávažnější v souvislosti s pandemií covid-19

Zdroj: Čtenářství v době pandemie, Národní knihovna, Nielsen Admosphere, únor 2021

Další aspekt, na který se šetření zaměřovalo, bylo to, jak pandemie covid-19 ovlivnila četbu u dětí. Část rodičů, konkrétně 45 %, si myslí, že zavedení distanční výuky a zrušení všech mimoškolních aktivit mělo za následek to, že děti mají na knihy více času a tím pádem tedy i více čtou. Současně ale přibližně stejná skupina rodičů 42 % odpověděla pravý opak, tzn., že kvůli distanční výuce, která je náročná, děti na knihy dostatek času nemají.

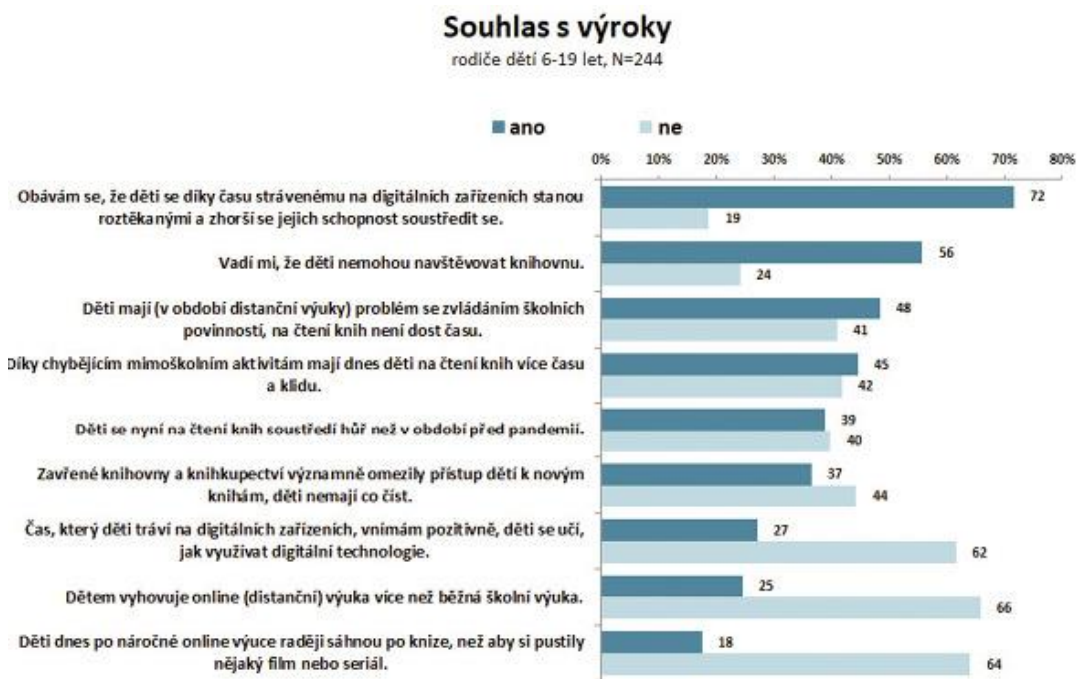
Ne úplně jednoznačný postoj mají rodiče také ohledně dopadů uzavření knihoven a knihkupectví. Jedna část, konkrétně 37 %, toto vnímá jako překážku pro děti v trávení více času čtením. Druhá část, konkrétně 44 %, to naopak jako velkou překážku nevnímá.

²⁰ Čtenářství dětí v době koronavirové pandemie. *Knihovna revue.nkp* [online]. Praha: Friedlaenderová, 2021 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://knihovna.revue.nkp.cz/archiv/dokumenty/2021-2/friedlaenderova-1.pdf>

²¹ Dopady distanční výuky očima rodičů. *Nielsen* [online]. Nielsen Admosphere, 2021 [cit. 2023-01-01]. Dostupné z: <https://www.nielsen-admosphere.cz/>

Celkem 15 % dotazovaných odpovědělo, že jejich děti po skončení online výuky raději sáhnou po knize, než aby se podívaly na film či seriál. Celých 64 % respondentů odpovědělo, že situace u nich je odlišná (tzn. děti ve svém volném čase upřednostňují sledování filmů nebo seriálů oproti četbě).²² Detailněji jsou výsledky zobrazeny níže na obr. 2.

Obrázek 2 Jak covid-19 ovlivnil čtenářství dětí

Zdroj: Čtenářství v době pandemie, Národní knihovna, Nielsen Admosphere, únor 2021

2 Téma koronaviru ve vybraných dílech literatury pro děti a mládež

Během pandemie covidu-19 vznikala i literární tvorba pro děti a mládež. Téma se stalo součástí širokého tematického spektra současné literatury pro děti a mládež, kde dochází od roku 1989 k otevírání a detabuizaci řady témat: „Literární díla zachycují svět v mnoha podobách, nabízejí možnost jeho poznání, pochopení a reflektování, což jde ruku v ruce se socializací a kultivací osobnosti čtenáře. Od 90. let minulého století se české literatuře pro děti a mládež otevřela brána pro poznání mnoha aktuálních i starších témat.“²³ Literatura pro děti a mládež otevírá problémy současné společnosti a určitým způsobem na ně reaguje, proto je přirozené, že se v tvorbě pro děti a mládež začalo objevovat i téma covidu-19.

²² Čtenářství dětí v době koronavirové pandemie. *Knihovna revue.nkp* [online]. Praha: Friedlaenderová, 2021 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://knihovna revue.nkp.cz/archiv/dokumenty/2021-2/friedlaenderova-1.pdf>

²³ Čtenář. *Čtenář – měsíčník pro knihovny* [online]. Zbudilová, 2021 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://svkkl.cz/ctenar/clanek/3509>

Společným jmenovatelem děl pro děti a mládež, ve kterých je zpracováno téma pandemie covidu-19, jež se snaží o této nové situaci informovat a předložit určitý vzor chování, současně také poskytnout určité podněty k hlubšímu zamyšlení a podporovat výchovnou práci rodičů a pedagogů.²⁴

Nyní se zaměřím na představení vybraných literárních děl:

2.1 Helen Patuck – Můj hrdina jsi Ty (2020)²⁵

Helen Patuck pochází z Velké Británie. Jedná se o kreativní poradkyni, ilustrátorku a autorku knih pro děti. Nejvíce se zajímá o téma komunit, které jsou zasažené válkou.²⁶

Základní informace

Toto dílo vzniklo roku 2020 jako projekt pracovní skupiny Inter-Agency Standing Committee (IASC), která se zabývá duševním zdravím a psychosociální podporou při mimořádných událostech. Kniha vznikla ve spolupráci s rodiči, pečovateli, učiteli a dětmi celkem ze 104 zemí.

Publikace má 22 stran. Příběh není členěn do jednotlivých částí ani kapitol. Jedná se o souvislý text, pro oddělení textu se pracuje pouze s využitím odstavců, nikoliv jednotlivých kapitol. Věková kategorie čtenářů, pro které má být kniha určena, není explicitně zmíněna.

Charakteristika hlavních postav

Kniha má celkem tři hlavní postavy. Jedná se o malou holčičku Sáru, dráčka Aria a chlapce Salema.

Na základě knižní ilustrace můžeme vidět, že Sára má černé vlasy, které tzv. trčí všemi směry. Stejně černé jako vlasy jsou i její malé oči. V uších nosí kruhové náušnice. Vzhledem k tomu, že se hlavní děj knihy odehrává v noci, většinu času má Sára na sobě pruhovanou bílo-červenou noční košili. Věk nebo rodinné zázemí v knize uvedeno není.

Co se její vnitřní charakteristiky týče, je hodná a ráda pečuje o druhé, záleží jí na nich. Kromě toho je také velmi zvědavá a má ráda dobrodružství, které zažije zásluhou dráčka Aria. Ario má oranžovou barvu s tmavě oranžovými skvrnkami na hřbetu a ocasu. Na vršku hlavy má velký bílý roh. Dráček je milý a přátelský. Proto má po celém světě mnoho kamarádů.

Třetí hlavní postavou je hoch Salem, který žije v poušti. Má kudrnaté hnědé vlasy a černé oči. Na sobě má dlouhou plátěnou košili béžové barvy a na hlavě nosí bílou čepici. Salem je hodný a velice mu záleží na jeho rodině.

²⁴ Čtenář. *Čtenář – měsíčník pro knihovny* [online]. Zbudilová, 2021 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://svkkl.cz/ctenar/clanek/3509>

²⁵ Můj hrdina jsi Ty. *Inter Agency Standing Committee* [online]. ©IASC, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné

z: <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020>

²⁶ Biography Helen Patuck. *Academia* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://helenpatuck.academia.edu/>

Charakteristika prostředí, kde se kniha odehrává

Děj se odehrává na různých místech. Celý příběh začíná u Sáry doma, konkrétně v jejím dětském pokojíčku. Dále se děj odehrává na poušti mezi pyramidami, v malé vesničce, která je plná květin, v prostředí uprchlického tábora a v asijském městečku.

Ilustrace

Na přední straně obálky je vyobrazen dráček Ario společně s dalšími hlavními hrdiny Sárou a Salemem, kteří mu sedí na zádech a letí. Kresby mají v knize značné zastoupení. Jsou na části každé stránky a obrazem dokreslují vyprávěný děj.

Shrnutí děje

Sára během covidu-19 musela trávit většinu času sama doma, nemohla chodit do školy, vídat svoje kamarády a bylo jí velice smutno. Přála si, aby koronavirus přestal děsit, jak ji, tak i celý svět. Proto jednoho večera před spaním probírá s maminkou, která je vědkyně, to, co je covid-19 a jak bychom se proti němu měli chránit. Sárina maminka radí, že nejdůležitější je zůstat v bezpečí doma.

Sára by chtěla poradit všem lidem, jak se chránit, aby byl tento virus poražen. Najednou se před Sárou, která se už chystala ke spánku, objevil dráček jménem Ario a nabídl jí svou pomoc. A tak se společně vydali na cestu kolem světa, aby mohli předat všem lidem informaci o tom, jak se před touto nemocí chránit. Vydali se na cestu a jejich první zastávka byla na poušti mezi pyramidami, kde potkali chlapce jménem Salem, který s nimi sdílel své zkušenosti s tím, jak žije v nynější době pandemie a co dělá pro to, aby se před onemocněním chránil. Pro další putování se Salem přidá k Sáře a Ariovi.

Během své cesty poznali mnoho dětí, které sdílely své zkušenosti s pandemií, stejně jako to udělal předtím Salem. Pro Sáru to bylo celé veliké dobrodružství a moc ji putování s dráčkem Ariem a Salemem bavilo. Na konci jejich výpravy se všichni vydali na cestu zpět do svých domovů.

Druhý den ráno běžela Sára za svou maminkou, aby jí řekla o všem, co v noci zažila a kolik potkala malých hrdinů, kteří se každý svým vlastním způsobem snaží bojovat se současnou situací. V závěru knihy Sárina maminka řekla, že na světě je mnoho hrdinů, kteří bojují proti této zákeřné nemoci, ale ona za svého největšího hrdinu označila dceru Sáru.

2.2 Robin Král – Hurvínkova nedělní chvílka pandemie (2020) ²⁷

Autor se narodil roku 1981 a má vystudované dva obory: Estetiku na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy a Tvorbu textu na Konzervatoři a Vyšší odborné škole Jaroslava Ježka, kde v současné době působí jako pedagog. Specializuje se na poezii pro děti. Jeho první publikovaná kniha se jmenuje *Šimon chce být krotitelem* (2011). Další přelomovou knihou bylo *Vynálezárium* (2016), se kterou vyhrál literární cenu Zlatá stuha, a to hned ve dvou kategoriích. Konkrétně za literární a výtvarnou část. Tato soutěž oceňuje tvůrce, kteří se zaměřují na literaturu pro děti a mládež. ²⁸

²⁷KRÁL, Robin. *Hurvínkova nedělní chvílka pandemie*. Praha: Běžiliška, 2020. ISBN 978-80-88360-01-8.

²⁸ Robin Král. Albatros Média [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/autori/52276971/robin-kral/>

Kniha je ilustrována Janou Hruškovou, která se z velké části věnuje animované tvorbě, ale dostala se i k ilustraci dětských knih právě ve spolupráci s Robinem Králem.²⁹

Základní informace

Kniha byla publikována roku 2020 nakladatelstvím Běžiliška v kooperaci s Divadlem Spejbla a Hurvínka. Toto nakladatelství si zakládá na blízkém vztahu s autorem během celého procesu tvorby knihy.

Dílo Hurvínkova nedělní chvilka pandemie má 32 stran a bylo vydáno v edici Mikroliška. V rámci této edice se vydávají pouze malé knihy tzv. sešitkového formátu, takže je kniha velice skladná. Kniha není rozdělená do kapitol. Nachází se zde krátké na sebe nenavazující básně inspirované vládními opatřeními z období covid-19. Některé scénky a básně z knížky mají i video podobu dostupnou na facebookové stránce divadla Spejbla a Hurvínka. Kniha je určena pro děti od čtyř let.³⁰

Charakteristika hlavních postav

Hlavní postavou tohoto díla je Hurvíněk. Není to živá bytost, nýbrž loutka vyrobená ze dřeva. Má velké vystouplé oči, mohutný červený nos a roztomile červené tváře. Vlasů má po málu a jsou blond barvy. Občas bývá tvrdohlavější, než by bylo zdravo a vymýšlí stále nějaké vylomeniny. Na druhou stranu se ale dokáže z chyb také poučit a když může, pomůže potřebným. Je to hodný hoch. Do svých patálií zatahuje i svoji kamarádku Máničku, která je další důležitou postavou. Je také loutka a má zrzavé až červené vlasy dlouhé až po ramena. Mánička nosí kulaté brýle, za kterými se nacházejí veliká černá kukadla. Je velmi hodná, někdy až naivní a Hurvínka poslouchá takřka na slovo. Oproti Hurvínkovi vyniká ve škole, takže na něho často vyzraje svojí chytrostí.

Další, kdo v tomto ději figuruje, je tatínek Hurvínka – pan Spejbl. Pan Spejbl je plešatý a v obličejí má stejné obličejové rysy jako jeho syn Hurvíněk. Na sobě nosí černý frak a bílou košili. Na nohou nosí nasazené hnědé dřeváky. Snaží se vystupovat jako vážený a vzdělaný muž, ale mnohokrát všechno spíše poplete. Se synem má občas rozepře, ale i přesto se mají rádi a žijí spokojený život.

Charakteristika prostředí, kde se kniha odehrává

V knize není přímo specifikováno, kde konkrétně se děj odehrává.

Ilustrace

Na hlavní stránce je namalovaná hlavní postava Hurvínka s malými postavičkami, které mají podle mého názoru představovat virus covid-19. Ilustrace v knize jsou velmi barevně jednoduché. Jediná barva, která je použita je modrá, která značně připomíná inkoust. I přesto, že ilustrace jsou jednobarevné, výstižně dokreslují děj a jsou na každé stránce knihy.

Shrnutí děje

Hurvíněk nemá co dělat, protože jeho divadlo, kde bydlí a zároveň hraje pro děti, je kvůli pandemii zavřené. A tak má každý den tzv. neděli. Protože neví, co s volným časem,

²⁹ Jana Hrušková. *Bežiliška* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/autori/jana-hruskova>

³⁰ *Hurvínkova nedělní chvilka pandemie* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/knihy/pandemie>

rozhodne se, že bude svými básničkami předávat informace panu Spejblovi, Máničce a všem dětem o tom, jak by se měli během pandemie chovat.

Jednotlivé básně jsou tedy o tom, jak si např. správně mýt ruce, odkašlat si, jít na nákup, a mnoho dalších rad, které jsou navíc vtipně podané. Přesně tak, jak je Hurvínkovým zvykem.

2.3 Susaeta Ediciones – Pozor děti! Společně proti virům (2020)³¹

Knihu vytvořilo španělské nakladatelství Susaeta Ediciones. Společnost byla založena v roce 1963 Raimundem Susaetou. Nakladatelství má vedoucí postavení na španělském trhu v oblasti knih pro děti a mládež a současně je jedním z hlavních vydavatelů kuchařských, zahradnických, kutilských a praktických knih obecně.³²

Výtvarná stránka publikace je zásluhou španělské ilustrátorky Cassandry Pascual, která tvoří pod pseudonymem Kasandra. Věnuje se více než deset let dětské ilustraci. Od roku 2014 pracuje pod výše zmíněným nakladatelstvím. Během své dosavadní kariéry ilustrovala více než 30 knih. Jejím cílem je vytvářet výrazné obrázky, které děti co nejvíce zaujmou a zároveň pobaví.³³

Základní informace

V České republice byla kniha vydána nakladatelstvím Sun, které vzniklo roku 2005 a zabývá se především vydáváním knížek pro předškolní a školní děti.³⁴ Okrajově se věnují i dospělé populaci, pro kterou vydávají spíše populárně naučné knihy z různých oborů.³⁵

Knihy byla přeložena do českého jazyka Hanou Jovanovičovou, která se věnuje překladu knih ze španělského a francouzského jazyka.³⁶ Zásluhou Hany Jovanovičové tak mohlo na český trh přijít přes 90 zahraničních děl.³⁷

Publikace má 32 stran a je určena pro malé čtenáře od čtyř let. Není členěná do kapitol a nemá ani žádný souvislý děj. Jedná se o knihu, která má pouze informativní charakter a malým dětem vysvětluje důležitá opatření a informace o nemoci covid-19.

Charakteristika prostředí, kde se kniha odehrává

Vzhledem k tomu, že kniha nemá souvislý děj (jak je zmíněno výše), nelze specifikovat charakteristiku prostředí.

³¹ *Pozor děti – společně proti virům*. Praha: Sun, 2020. ISBN 978-80-7567-747-1.

³² Sobre nosotros. *Susaeta Ediciones* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.editorialsusaeta.com/es/content/4-sobre-nosotros#content-0>

³³ About me. *Kasandra* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.superkas.com/about>

³⁴ O nakladatelství. *Sun nakladatelství* [online]. Nina [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.sun-knihy.cz/o-nakladatelstvi>

³⁵ Sun nakladatelství. *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/sun-267>

³⁶ Hana Jovanovičová. *Československá bibliografická databáze* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-113553-hana-jovanovicova>

³⁷ Hana Jovanovičová. *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/prekladatele/hana-jovanovicova-3387>

Ilustrace

Ilustrace jsou v tomto díle výraznější než text samotný. Jsou poutavé, barevné a vždy vykreslují to, co je napsáno v textu. Na obálce knihy jsou vyobrazení lidí, kteří vykukují z oken svých obydlí a odhánějí zelené viry, které se vznášejí ve vzduchu.

2.4 Petr Stančík – Jezevec Chrujda vyhání koronavirus (2020) ³⁸

Petr Stančík se narodil v roce 1968 v Rychnově nad Kněžnou. Jeho studia nebyla úplně úspěšná, protože nedokončil studium na dvou vysokých školách. Dříve pracoval jako televizní režisér a nyní má profesí několik. Je básník, reklamní textař, esejista, dramatik a prozaik. Nejdříve svá díla uveřejňoval pod pseudonymem Odillo Stradický ze Strdic. Pod tímto pseudonymem psal do roku 2006.³⁹

Autor získal i několik literárních ocenění jako například Magnesia Litera, Zlatá stuha nebo Cena Karla Čapka. První kniha pro děti a mládež se jmenovala *Mrkev ho vcucla pod zem* (2013). Následně napsal první knihu ze série *Jezevec Chrujda*. Tato kniha se jmenuje *Jezevec Chrujda točí film* (2014). Nyní má tato série deset knih.⁴⁰ Každá kniha vypráví kousek toho, co jezevec Chrujda prožil se svými lesními kamarády. Například hledají poklad, krotí kůrovce nebo dobývají vesmír a mnoho dalších. Vzhledem k úspěšnosti série o Chrujdovi se díla dočkala i zpracování v podobě večerníčku pro děti.⁴¹

Ilustrátorkou této knižní série je Lucie Dvořáková. Vystudovala Vysokou školu umělecko-průmyslovou, obor Ateliér filmové a televizní grafiky. Věnuje se nejen ilustrováním knih a časopisů, ale například i animovanému filmu. Spolupracuje s předními českými nakladateli jako jsou Albatros nebo Mladá fronta. Současně spolupracuje také s Českou televizí. Za své výtvořky vyhrála několik cen Zlatá stuha, mezi lety 1995-2007 to bylo celkem čtyřikrát. Také získala Čestné uznání na Namibook festivalu v roce 2013, který se konal v Jižní Koreji.⁴²

Základní informace

Knížka je ve formě omalovánky, do kterých je včleněn vždy krátký text. Byla vydána v nakladatelství Meander, které se věnuje literatuře pro děti a mládež. Jejich knihy jsou ikonické tím, že mají bohatou ilustraci. Omalovánky byly distribuovány Ministerstvem zdravotnictví do nemocnic a ordinací, aby se dostaly k co nejvíce dětem.

Publikace má celkem 24 stran a je určena pro děti od čtyř let věku.⁴³

³⁸ STANČÍK, Petr. *Jezevec Chrujda vyhání koronavirus*. Praha: Meander, 2020. ISBN 978-80-7558-150-1.

³⁹ Petr Stančík. *Nakladatelství Meander* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/petr-stancik/>

⁴⁰ Petr Stančík. *České literární centrum* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/petr-stancik-cz/>

⁴¹ Jezevec Chrujda. *Nakladatelství Meander* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/jezevec-chrujda/>

⁴² Lucie Dvořáková. *Klub ilustrátorů* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.klubilustratoru.cz/cs/ilustratori/dvorakova-lucie>

⁴³ Jezevec Chrujda vyhání koronavirus. *Nakladatelství Meander* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/knihy/jezevec-chrujda-vyhani-koronavirus/>

Charakteristika hlavních postav

Jedinou hlavní postavou je samotný jezevec Chrujda. Má šedo-bílou srst a je mohutné postavy. Je přátelský, pracovitý a pomáhá ostatním zvířátkům. Také je velmi zodpovědný a umí dodržovat pravidla.

Charakteristika prostředí, kde se kniha odehrává

Knih se odehrává v lese jménem Habřinec, tedy v domově jezevce Chrujdy, kde žije i s ostatními zvířátky.

Ilustrace

Na titulní straně je vyobrazen jezevec Chrujda s ostatními zvířátky v lese, mají na sobě roušku a vyhánějí fialové viry, které představují nemoc covid-19. Na každé stránce v knize je pak barevná ilustrace a vedle ní hned i černobílá ilustrace, jak je u omalováněk obvyklé.

Shrnutí děje

Příběh začíná tím, že tchoř Smradolf, který žije s jezevcem Chrujdou v lese, přichází z lyžování. Následně ale zjišťuje, že se nakazil nemocí covid-19. Tato nemoc se začne šířit po celém lese a nakazí se i další zvířátka v čele s jezevcem Chrujdou. Sůvička Stáňa přišla v moudrých knihách na to, jak se proti této nemoci chránit. Podle pokynů se musí jíst zdravé potraviny, otužovat se, nosit roušku, mýt si pořádně ruce nebo dodržovat rozestupy mezi ostatními zvířátky. Také se nesmí zapomínat na běžný denní režim a trávení volného času. V návaznosti na to, že zvířátka začala tato pravidla dodržovat, se postupně podařilo virus z lesa vyhnat.

2.5 Ivona Březinová – Vire, padni! (2020) ⁴⁴

Ivona Březinová má vystudovaný obor český jazyk a dějepis na Pedagogické fakultě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, kde získala i doktorát. Na této fakultě působila i profesně. Autorka se narodila v roce 1964 v Ústí nad Labem. Věnuje se psaní knih pro děti a mládež.

Mezi její nejznámější díla řadíme například *Lentilka pro dědu Edu* (2006), *Řvi potichu brácho* (2016) nebo *Začarovaná třída* (2012). Autorka také pořádá besedy po knihovnách po celé České republice a na Slovensku.⁴⁵

Autorem ilustrací knihy je Lukáš Fibrich, který vystudoval nejprve střední uměleckou školu Václava Hollara a poté FAMU a Vysokou školu uměleckoprůmyslovou. Nejvíce se zabývá ilustrováním časopisů. Zejména pak časopisu ABC, se kterým má dlouhodobou spolupráci již od roku 1990. Také se věnuje mimo jiné reklamní ilustraci nebo ilustracemi do učebnic.⁴⁶

⁴⁴ BŘEZINOVÁ, Ivona. *Vire, padni!*. Praha: Albatros, 2020. ISBN 978-80-00-06001-9.

⁴⁵ Životopis. *Ivona Březinová* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.brezinova.cz/zivotopis/>

⁴⁶ Životopis. *Lukáš Fibrich* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.fibrich.cz/o-mne/>

Základní informace

Dílo bylo vydáno nakladatelstvím Albatros, které se řadí mezi nejstarší a nejznámější nakladatelství v České republice. Věnuje se především vydáváním knih pro děti a mládež.⁴⁷

Kniha vznikla v době, kdy se covid-19 dostával do povědomí populace. Autorka psala knihu současně s vydáváním protiepidemických opatření. Kniha pomáhá zábavným dějem přiblížit dětem různá opatření o nemoci covid-19. Dílo je určeno primárně pro čtenáře od 10 let. Je členěno do 18 kapitol. Za každou kapitolou se nachází dvojstránka, která popisuje jednotlivé pojmy, vztahující se k nemoci covid-19. Publikace má celkem 168 stran.

Charakteristika hlavních postav

Kniha vypráví o rodině Vejklubcových a má celkem 5 hlavních postav.

Otec Valdemar usiluje o to, aby byl v čele rodiny, ale moc se mu to nedaří, poněvadž je až moc velký pohodář. Tatínek je vysoké a štíhlé postavy, většinou nosí modré džíny a zelený svetr. Na zelenomodrých očích má posazené velké dioptrické brýle. Na hlavě má zrzavé vlasy rozčuchané na všechny strany. Maminka Klaudie na druhou stranu je vždy dokonale upravená a má ráda ve všem pořádek. Někdy je až moc úzkostlivá a všechno bere moc vážně. Za každou cenu chce uchránit svoji rodinu. Je střední a hubené postavy a nosí povětšinou bílé tričko a černé kalhoty. Má hnědé oči i vlasy, které jsou ostříhané na mikádo.

Děda Drahoslav je stejný pohodář jako otec Valdemar a je nejzábavnější člen rodiny. Na všechny otázky má pohotovou a vtipnou odpověď, což vytáčí jeho snachu Klaudii, která jeho smysl pro humor úplně nesdílí. Po stranách hlavy má šedivé vlasy a nad ústy bujný šedivý knír. Nosí bílou košili a šedé kalhoty s kšandami.

Dalším členem rodiny je dcera Šarlota. Je to čtrnáctiletá mladá slečna, která se velice stará o svůj zevnějšek. Je v pubertálním věku, takže je občas drzá a má svůj svět. Její oblečení bývá nejčastěji růžové. Nosí na kolena roztrhané rifle a černé tričko. Má dlouhé blond vlasy a modré oči.

Syn Felix je o rok mladší než jeho sestra. Má stejné vlastnosti, protože i s ním cloumá puberta. Rozdílný je v tom, že se nerad učí do školy a raději tráví čas s kamarády. Na sobě nosí tmavě modrou teplákovou soupravu. Vlasy má učesané na patku a stejně jako sestra má blond vlasy a modré oči.

Nejmladším členem rodiny je sedmiletý Vincent. Je vynalézavý a má rád svého staršího bratra. Má rozčuchané blond vlasy a oči stejné barvy jako sourozenci.

Charakteristika prostředí, kde se kniha odehrává

Děj se odehrává na vícero místech (v bytě, v chatce v osadě, kde rodina tráví jarní prázdniny nebo v nemocnici).

Ilustrace

Kniha je bohatě ilustrovaná a ilustrace můžeme najít skoro na každé druhé stránce. Čtenáři se mohou prostřednictvím ilustrací více vtáhnout do děje. Na obálce knihy je vyobrazena celá rodina Vejklubcových i společně s jejich psem Haminou. Rodina útočí různými nástroji na vir, který je zde vyobrazen jako červená koule s nožičkami.

⁴⁷ O Albatrosu. *Albatros* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.albatros.cz/c/o-nas/>

Shrnutí děje

Příběh začíná tím, že tatínek pro rodinu vymyslel zážitkový pobyt na jarní prázdniny, které zrovna dětem začaly. Vydali se na chatu a celý týden museli trávit čas různými aktivitami, které tatínek považoval za velice zajímavé a zábavné. Ostatní členové rodiny je vnímali odlišně. Navíc měla chata jednu velikou nevýhodu, nebyla tam zavedená elektřina. Jakmile pobyt na chatě, během něhož byli všichni odtrženi od venkovního světa, skončil, rodina se těšila zpět do normálního života a svých zajetých kolejí. Po příjezdu zjistili, že mezitím začala řádit nemoc covid-19 a nic nebylo jako dříve. Tím, že rodina o vypuknutí covidu-19 neměla zpočátku vůbec ponětí, vypadala pro všechny ostatní podezřele. Nakonec to dokonce způsobilo i to, že byli všichni členové odvezeni policií do nejbližší nemocnice, kde jim udělali testy, zda nejsou covid-19 pozitivní. Museli zde strávit několik hodin, ale naštěstí se ukázalo, že jsou všichni naprosto zdraví a byli tedy propuštěni domů. I tak ale nemohli nic moc podnikat, protože téměř vše bylo kvůli této nové nemoci uzavřeno. Svým způsobem tedy vlastně pokračovala situace z jarních prázdnin, kdy společně celá rodina trávila čas ve svém bytě.

Během této doby zažívali strasti i humorné situace. Obzvláště maminka se snažila, aby rodina byla od viru co nejvíce ochráněna. Proto dezinfikovala vše, co jí přišlo pod ruce. Děti se musely naučit novým vzdělávacím návykům a také se snažily vymýšlet různé aktivity na svůj volný čas, protože jejich běžné aktivity, na které byly zvyklé z doby před covid-19, nyní nebyly možné. To samé dělali i tatínek s dědečkem. Po několika týdnech, kdy maminka už lumpárny ostatních členů rodiny nemohla snášet, řekla, že odchází. Tatínek odpověděl, že už nic dál snášet nemusí, protože všechny odveze na chatu, kde trávili jarní prázdniny. Zde byli všichni opět zavřeni v chatce bez elektřiny. Záhy tedy zjistili, že přemístit se sem nebylo úplně dobré rozhodnutí a vrátili se opět zpět domů, kde období špatné situace v souvislosti s covidem-19 přečkali jako ostatní lidé a rodiny. Nicméně se snažili tuto dobu společně přežít, což se jim do jisté míry dařilo i díky jejich nezaměnitelnému humoru.

2.6 Marka Míková – Kabát a kabelka (2021) ⁴⁸

Spisovatelka se narodila 28. 12. 1959 v Českých Budějovicích. Vystudovala obor režie a dramaturgie na katedře loutkářství Divadelní fakulty AMU. Kromě psaní se věnuje i dalším odvětvím jako muzice, herectví, loutkoherectví atd. ⁴⁹

Kariéru spisovatelky zahájila v roce 2002 publikací *Roches a Bžunda* (2001). Autorka získala za svá díla čtyři ocenění. Magnesia Litera je poslední cenou, kterou dostala v roce 2022 právě za knihu *Kabát a kabelka* (2021).⁵⁰

Kniha byla ilustrována Galinou Miklínovou, která u nás patří mezi uznávané ilustrátory. Narodila se 28. 7. 1970 v Ostravě. Umění se věnuje od mládí. Nejdříve vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti obor užitá grafika, Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze a během studia na vysoké škole

⁴⁸ MÍKOVÁ, Marka. *Kabát a kabelka*. Praha: Argo, 2021. ISBN 978-80-257-3523-7.

⁴⁹ Marka Míková. *Československá bibliografická databáze* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-6680-marka-mikova>

⁵⁰ Marka Míková bibliografie. *České literární centrum* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/marka-mikova-cz/>

se zúčastnila i roční stáže ve Velké Británii. Vytvořila několik animovaných filmů, které získaly popularitu doma i v zahraničí. Ilustrovala celkem přes 50 knižních publikací.⁵¹

Základní informace

Knihu vydalo nakladatelství Argo, které bylo založeno v roce 1991. Vydává prózu, poezii, dětskou literaturu a komiksy.⁵²

Tato publikace má celkem 78 stran a je rozdělena do 32 kapitol. V první části knihy se příběhy hlavních hrdinů vyprávějí zvlášť. Jedná se o oddělené kapitoly, kdy je vždy jedna kapitola věnována jednomu hlavnímu hrdinovi. V druhé části knihy se potom v následujících kapitolách dalších kapitolách příběhy protnou.

Knih je určena čtenářům od osmi let a vznikla za podpory Ministerstva kultury České republiky.

Charakteristika hlavních postav

Publikace má dvě hlavní postavy – kabát a kabelku. Kabát je hořčicové barvy a přes límec má tyrkysově modrou šálu. Často bývá otrhaný, poněvadž zažívá mnoho situací, při kterých na sebe nedává pozor. Také je roztržitý a věci ho napadají příliš pozdě. Zato kabelka je krásná, rozvázná a chytrá. Je růžové barvy dále ji zdobí výrazná zlatá spona a má dlouhé uši.

Charakteristika prostředí, kde se kniha odehrává

V knize se podíváme do různých známých i neznámých míst Prahy, např. na Petřínskou rozhlednu, do knihovny, bytu postarších manželů nebo hospody.

Ilustrace

Na obálce knihy je vyobrazen v objetí kabát s kabelkou a v pozadí se nachází Karlův most. Uvnitř knihy jsou barevné celostránkové kresby liduprázdné Prahy.

Shrnutí děje

Příběh začíná v autobusu pražské MHD, kde se kabát a kabelka poprvé potkají. Kabát našel v kabelce zalíbení, ale než jí stačil cokoli říct, kabelka najednou z autobusu vystoupila.

Mezitím začínají platit omezení, která mají pomoci ochránit všechny od nemoci covid-19. Proto je v ulicích Prahy méně lidí. Oba protagonisté zažívají různá dobrodružství. Musí překonat řadu problémů, aby se opět mohli setkat. Například kabát musel kvůli rybářovi, který si ho přivlastnil, strávit noc v hospodě a najít způsob, jak odtud uprchnout. Pokud by se mu to nepovedlo, zůstal by tam viset dlouhou dobu, protože všechny hospody musely být až do odvolání zavřené.

Později zápasil s větrem, který ho unášel po celé Praze. Když ho vítr spustil na zem, kabát usnul. Po probuzení se nemohl hnout z toho důvodu, že na něm ležel bezdomovec, který si ho nechal. Společně se vydaly do kantýny, kde se bezdomovec i kabát dozvěděli, že by lidé měli nosit roušky. Později se kabát pokoušel vymanit z jeho spárů. Nakonec se mu to podařilo a od bezdomovce utekl.

⁵¹ Galina Miklínová. *Archiv výtvarného umění* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/4331>

⁵² O nás. *Nakladatelství Argo* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://argo.cz/o-nas/>

Ani kabelka na tom nebyla o moc lépe. Při cestě z obchodu se zahákla za sít'ovou tašku staré paní, která ji dotáhla až k ní do bytu. I ona se zásluhou starého páru dozvídá o nemoci covid-19. Kabelka se pak snažila různými způsoby najít cestu ven, až nakonec zkusila použít venkovní prádelní šňůru a skočila na ní. To ovšem nepomohlo, protože byla moc krátká a kabelka tak na ní zůstala bezbranně viset. Najednou ke kabelce přilétl ptáček a udělal si z ní hnízdo pro svá mláďata. Po pár týdnech ale byla i kabelka nakonec volná, protože ptáčci z hnízda vyletěli a šňůra, která kabelku celou dobu držela se utrhla.

Později se hlavní postavy konečně shledávají a vyprávějí si, jaká dobrodružství prožili. Společně zažijí ještě spoustu dobrodružství. Letí nad Prahou, až se kabát zahákne za Petřínskou rozhlednu. Roztrhne se a kabelka ho svým šitíčkem spravuje. Má ho ráda. I kabát má rád kabelku. Navždy zůstali spolu a společně se toulají a procházejí ulicemi Prahy.

3 Charakteristika cílové skupiny

V této kapitole se zaměřím na představení cílové skupiny, pro kterou jsou určeny pracovní listy, které budu ověřovat v praktické části. Mojí cílovou skupinou je mladší školní věk.

3.1 Mladší školní věk

Nástup do školy je významným sociálním předělem. V této době dítě získává novou roli, která je přesně daná a tento společensky podstatný akt je tzv. ritualizovaný (zápis do školy, první slavnostní den ve škole). Během těchto rituálů si dítě uvědomuje, že se v jeho životě něco výrazně změní a škola ovlivní jeho následující život. Školní úspěchy i neúspěchy může dítě ovlivnit v jeho sebelásce a v jeho budoucím životní směřování. Během začátků školních let dítě získává určitou zodpovědnost. Musí potvrdit své schopnosti, plnit úkoly nebo uskutečnit předem dané povinnosti. **Fáze pile a snaživosti** takto období popsal Erikson (1963), jedinec má za hlavní cíl uspět, mít dobré výkony a prosadit se jak ve škole, tak i mezi vrstevníky. Pro dítě je také důležité začlenit se mezi vrstevníky, být pozitivně hodnocen za svou práci nebo být akceptován okolím.⁵³

Toto životní období dítěte je věkově stanoveno od 6 – 7 let do 10 – 11 let. Během této etapy se začínají objevovat také první projevy pohlavního dospívání. Máme zde výrazné rozdíly mezi dětmi na začátku své cesty školským zařízením a na konci cesty, kdy se ocitají na prvním stupni. Proto někteří autoři (např. Kuřic, 1986, Matějček, 1986 nebo Vágnerová 1999) mladší školní věk rozdělují ještě do dvou dalších skupin: **mladší školní věk** v užším pojetí nebo **raný školní věk** (6 – 8 let) a **střední školní věk** (od 8 – 9 let do 11 – 12 let).⁵⁴

Raný školní věk je období, které začíná v době, kdy dítě nastupuje do první třídy základní školy. Jedinec v této etapě získá novou sociální roli a osvojí si základy vzdělanosti (naučí se psát, číst, počítat).

Střední školní věk je fáze života dítěte, kdy přechází z prvního stupně na druhý. Dochází zde ke změnám, které dítě předběžně připravují na dobu dospívání. Vytváří si pozici jak mezi vrstevníky, tak i ve škole. Tato doba se nese v klidném duchu.

⁵³VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0. str. 267

⁵⁴PUGNEROVÁ, Michaela. *Psychologie: Pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-0532-8. str.47

Samozřejmě i tyto pocity mohou narušit vnější okolnosti (rodina, škola) ale jinak je dítě během této etapy citově vyrovnané.

Co se týče tělesné stránky této věkové kategorie, tak růst je stále rychlý, ale s přihlédnutím k předškolnímu věku mírně zpomaluje. Dále se u dětí zlepšuje jemná i hrubá motorika (lépe drží rovnováhu, ovládají různé části těla, jsou ohebnější).⁵⁵

Závěrem je nutno podotknout, že tato životní etapa je mnohokrát opomíjena a přisuzuje se jí menší pozornost než například předškolnímu věku dítěte. Není to úplně správné, poněvadž dítě se v této době mění ve všech oblastech svého života a tím určuje i svůj nadcházející vývoj. Pro děti je v tomto období důležité dostat šanci rozvinout své kompetence a zájmy.⁵⁶

4 Vybrané metody práce s textem

Kapitola je zaměřena na popis vybraných metod, které jsem použila ve své praktické části práce.

4.1 Metoda ANO X NE

Žáci dostanou tabulku s tvrzeními, která se vztahují k textu. Poté co si text přečtou, zakroužkují možnost ANO, nebo NE u informací, které jsou uvedené v tabulce. Úkolem je najít v úryvku průkazný doklad svého přesvědčení o správnosti odpovědi.⁵⁷

4.2 Zpřeházené odstavce

Tato metoda podporuje rozvoj žáků v logickém uspořádání informací. Metoda se může vykonávat ve skupině, dvojicích ale i individuálně. Pedagog rozdává účastníkům rozstříhané papírky s textem, který může být odborný i umělecký. „Cílem aktivity je odstavce správně složit a současně maximálně pochopit všechny zákonitosti logiky textu.“⁵⁸ Nakonec děti dostanou celistvý text na porovnání.⁵⁹

4.3 Klíčová slova

Metoda se často využívá pro práci s textem. V návaznosti na to, že žáci umí vybrat klíčová slova, hovoříme o žákově schopnosti porozumět textu. Dále napomáhá k tomu, že žáci jsou schopni vyselektovat důležité poznatky od těch méně důležitých. Práce může být vykonávána jednotlivcem, ale i ve dvojicích nebo skupině.

Metodu je možno využít ve více aktivitách. Podávám zde jeden názorný příklad.

Učitel rozdává žákům do dvojic text a oni mají za úkol si text přečíst. Dále určí pět slov, která jsou podle nich důležitá a dojdou je napsat na tabuli. Následně, až všichni

⁵⁵BLATNÝ, Marek. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3462-3., str.86

⁵⁶ Tamtéž, str.94-95

⁵⁷ ČAPEK, R. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-3450-7, str. 266

⁵⁸ SIEGLOVÁ, Dagmar. *Konec školní nudy: Didaktické metody pro 21.století*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2254-7., str.133

⁵⁹ Tamtéž, str.315

napišou svá slova na tabuli, přichází diskuse a žáci se musí společně domluvit na tom, kterých pět slov bude pro celý kolektiv nejdůležitějších.⁶⁰

4.4 Pětílístek

Je metoda, která je orientovaná na jedno téma, od kterého se odvíjí další charakteristiky. Na prvním řádku je napsaný název hlavního tématu, se kterým se bude pracovat. Druhý řádek je určen pro přídavná jména k tématu. Další řádek pro tři slovesa a čtvrtý řádek pro větu, kde nemusí být sloveso. V posledním řádku je místo pro synonymum hlavního tématu.⁶¹

⁶⁰. Tamtéž str. 306–307

⁶¹ ČAPEK, R. Moderní didaktika, str. 46

5 PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části bude představena řada metodických a pracovních listů a jejich aplikace. Listy jsou určeny pro věkovou kategorii mladšího školního věku. Pracovní listy vyzkouším ve školském zařízení, konkrétně na Základní škole v Nové Cerekvi, městysi nacházejícím se v okrese Pelhřimov. Co do počtu žáků se škola řadí mezi ty menší, ale i přesto se zde probíhá výuka od první až do deváté třídy. Adresa tohoto zařízení je Nová Cerekev 72, 394 15 Nová Cerekev.

5.1 Využití metodických listů

Celkově byla uskutečněna tři setkání s žáky, kteří chodí do druhé třídy základní školy. Konkrétní data setkání byla 03. 03. 2023, 06. 03. 2023 a 08. 03. 2023. Pro tato setkání byly připraveny tři metodické a pracovní listy vypracované na základě výše představených knih. Konkrétně se jednalo o knihy *Můj hrdina jsi ty*, *Vire padni!* a *Kabát a kabelka*.

5.1.1 Příprava na první setkání

Metodický list I

Téma – Tvůj hrdina

Věk – mladší školní věk

Počet účastníků – 10 – 12

Formy výuky – hromadná, individuální práce dětí

Cíle setkání

- získat povědomí o představované knize,
- osvojit si schopnost pracovat s dostupnými informacemi,
- rozšířit pozitivní vztah k literatuře, naučit se pracovat s textem, který je k dispozici,
- procvičit si jemnou motoriku – držení tužky,
- umět spolupracovat,
- rozvoj fantazie, kreativity a pozornosti,
- ochrana proti nemoci covid-19,
- popsání svého hrdiny,
- utváření a rozvíjení základních dovedností pro spolupráci.

Pomůcky – kniha *Můj hrdina jsi Ty*, tužka, pastelky, guma, pracovní list

Samotná činnost

Pedagog v krátkosti představí děj knihy: „Kniha vypráví o holčičce jménem Sára, která potká dráčka Aria, procestují spolu celý svět a během cesty radí lidem, jak se chránit před nemocí covid-19. Během cesty potká nového kamaráda, který se jmenuje Salem a všichni společně zažijí mnoho dobrodružství.“ Dále pedagog nasdílí i informace o tom, kdo knihu napsal, tedy o spisovatelce Helen Patcuk. V návaznosti na to, že je spisovatelka britské národnosti, budou děti tázány, zda znají informace o této zemi. Poté, co účastníci dostanou prostor se vyjádřit, pedagog doplní základní informace, které nezazněly.

Dále si děti prohlédnou knihu, se kterou se bude pracovat. Tím, že kniha není dostupná v tištěné verzi, ale jenom jako e-kniha, dostanou děti do ruky knihu vytištěnou na papírech. Publikace je volně dostupná na stránkách MVČR.

Následně se pedagog s dětmi přesune na četbu úryvku z knihy. *Sára usnula, a když se druhý den probudila, Ario byl pryč. Tak se vydala na své bezpečné místo, aby s ním mohla mluvit. Pak nakreslila všechno, co viděli a co se naučili na jejich společném dobrodružství. Běžela ke své mamince, aby jí řekla ty novinky.*

„Všichni můžeme pomoci lidem, aby byli v bezpečí, mami,“ řekla. „Potkala jsem při mém dobrodružství tolik hrdinů!“

„Máš pravdu, Sáro!“ řekla její maminka. „Je mnoho hrdinů, kteří chrání lidi před koronavirem, jako třeba úžasní doktoři a sestřičky. Ale ty jsi mi připomněla, že my všichni můžeme být hrdinové, každý den. A můj největší hrdina jsi ty!“

Helena Patcuk – Můj hrdina jsi Ty, str.22 ⁶²

Po přečtení pedagog zahájí diskusi a položí dětem několik otázek, které souvisejí s knihou a přečteným textem:

- Dokázali byste odhadnout, v jaké části knihy se tato ukázka nachází?
- Co byste poradili vy, aby byli lidé v bezpečí před nemocí covid-19?
- Jaké dobrodružství jste v poslední době zažili?

Po ukončení diskuse budou dětem rozdány pracovní listy a pedagog vysvětlí, jaké úkoly je čekají. „V pracovním listě vidíte úryvek, který jsme si přečetli a nyní vás čekají úkoly, které souvisejí jak s ukázkou, tak i se shrnutím knihy, které bylo představeno na začátku. V prvním úkolu vyberte správnou odpověď.“

Pedagog počká, až děti úkol dokončí. Poté děti budou děti vyzvány, aby řekly správnou odpověď a pedagog pokračuje: „Dále se přesuneme na druhý úkol, kde máte vymalovat předměty, které nás mohou ochránit před nákazou koronavirem. Nejdříve si společně povíme, jak se všechny předměty nazývají.“

Děti opět dostanou čas na vypracování úkolu a následně jsou během společné diskuze nasdíleny správné odpovědi.

„Posledním úkolem je namalovat svého hrdinu. Je na vás, kdo to bude. Až budete mít obrázek hotový, rozmyslete se a napište ke svému hrdinovi vlastnosti, které ho pro vás dělají právě tím hrdinou.“ Následně každý účastník svého hrdinu ukáže ostatním a řekne nahlas jméno a popis, který napsal.

Po dokončení pracovního listu pedagog dětem položí závěrečné otázky:

- V čem vás kniha nejvíce zaujala?
- Chtěli byste si jí někdy přečíst celou?

Pokud budou od dětí kladné odpovědi, pedagog dá k dispozici webovou stránku, kde se kniha nachází.

Reflexe setkání

Během prvního setkání jsme se společně s dětmi nejdříve seznámily. S představováním jsem začala nejdříve já a až poté se představily i děti, které řekly své jméno a upřesnily, co dělají rády ve volném čase. Trošku opadl ostych na obou stranách a následně jsme přešli na představení samotné knihy. Dětem se kniha líbila, hodně je zaujala její ilustrace. Dále při otázce na to, zda by dokázaly říci něco o Velké Británii, odkud pochází autorka knihy, věděly pouze základní informace. Poté si nejdříve děti potichu přečetly úryvek každý sám a následně ještě jednou hromadně.

⁶² Můj hrdina jsi Ty. *Inter Agency Standing Committee* [online]. ©IASC, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020>

Na připravené otázky po přečtení textu odpověděly všechny děti. Text většina z nich dobře zařadila v kontextu děje knihy a řekla, že ukázka je ze závěru knihy. Také správně odpověděly, jak se chránit před nemocí covid-19 – pomocí roušky a respirátoru, mytí rukou a ohleduplností vůči ostatním.

Následně děti začaly pracovat na samotném pracovním listu. Po vysvětlení úkolů pracoval každý samostatně. První dva úkoly děti zvládly poměrně rychle, ale u třetího úkolu, kdy měly namalovat svého hrdinu, potřebovaly už o něco více času, protože se nejdříve musely zamyslet nad tím, koho chtějí malovat. Následně nad malováním strávily také více času, protože je to velice bavilo. I tak jsme ale všechno zvládly ve vymezeném čase.

Na závěr děti zhodnotily, že se jim kniha líbila a tři žáci si knihu chtěli dokonce sami půjčit a přečíst si jí celou doma.

5.1.2 Příprava na druhé setkání

Metodický list II

Téma – Škola v době pandemie

Věk – mladší školní věk

Počet účastníků – 10 – 12

Formy výuky – hromadná, individuální práce dětí

Cíle setkání:

- získat povědomí o představované knize,
- osvojit si schopnost pracovat s dostupnými informacemi,
- rozšířit pozitivní vztah k literatuře, naučit se pracovat s textem, který je k dispozici,
- procvičit si jemnou motoriku – držení tužky,
- utváření a rozvíjení základních dovedností pro spolupráci,
- rozvoj fantazie, kreativity a pozornosti,
- ochrana proti nemoci covid-19.

Pomůcky – kniha *Vire, padni!*, tužka, pastelky, guma, pracovní list

Samotná činnost

Pedagog v krátkosti přestaví děj knihy: „Kniha, kterou Vám dneska představím se jmenuje *Vire padni!* od spisovatelky Ivony Březinové. Tuto autorku možná znáte, protože pro děti a mládež napsala mnoho knih. Příběh v knize vypráví o rodině Vejklubcových (děda Drahoslav, otec Valdemar, maminka Klaudie a děti Šarlota, Felix, Vincent). Rodina se snaží vypořádat s nástrahami nemoci covid-19. Především se musí naučit žít během pandemie všichni společně v malém bytě, což často vede k humorným situacím. Na jednu z nich se podíváme v ukázce.“

Děti si prohlédnou knihu a půjdou dále na plnění úkolů v připraveném pracovním listě. „V obálce máte útržky z ukázky a vaším úkolem je ve dvojici poskládat text tak, aby děj ukázky na sebe navazoval.“ Pedagog nechá dětem čas, aby správně ukázku složily. Následně společně sdílí správné řešení a přečtou celistvou ukázku.

Koronavirové prázdniny, na které se hlavně Šarlota a Felix tolik těšili, se ukázaly jako jeden velký podvod. „Říkali jste, že nebudeme muset do školy,“ fňukala Šarlota ublíženě.

„Vždyť nemusíš,“ ozval se táta Valda zpod gauče, kam se hned po snídani vydal pozorovat pavouky, protože mu údajně chyběl kontakt s přírodou.

„Ne že nemusí, ona do školy vůbec nesmí,“ zamumlala maminka s modrou krejčovskou křídou mezi rty, protože zrovna vymýšlela nový stříh roušky.

„Já bych náhodou šel, kdybych mohl,“ zakňoural Vincent. „Přišel jsem o přestávky a o tělocvik.“

„Nemel a hybaj k televizi!“

„Bude devět, za chvíli ti začíná matematika s UčíTelkou. Tatínek tě pak vyzkouší.“

„Já?“ vyděsil se otec, a jak mu instinkty velely, chtěl se dát na útěk. Jenže zapomněl, že leží pod gaučem, jehož spodní kovová vzpěra ho okamžitě knokautovala. Následné minuty byly vyplněné jeho bolestným chroptěním.

Ivona Březinová – Vire, padni!, str. 88 a 91⁶³

Otázky k ukázce:

- Co se vám líbilo, a naopak nelíbilo na tom se učit doma?
- Co vám doma ze školy nejvíce chybělo?
- Koukali jste se v televizi na pořad UčíTelka? Pokud ano, co jste se díky tomu naučili?

Až diskuse skončí, děti vypracují pracovní list. „Druhým úkolem bude pomoci mamince Klaudii navrhnout motiv, který by mohla použít na roušky, které chce vyrábět.“ Děti dostanou další čas na dokončení úkolu. Následně přijdou na řadu závěrečné otázky:

- Jaké aktivity mimo školu jste dělali, když jsme museli zůstat doma?
- Dělali jste něco neobvyklého, abyste se zabavili?

Reflexe setkání

Druhé setkání bylo již mnohem uvolněnější, protože jsme se navzájem s dětmi znaly. Autorka knihy pro ně byla známá, a dokonce byly schopné vyjmenovat i nějaké další knihy, které napsala. Následně děti dostaly do dvojice obálku s rozstříhaným textem, který měly složit tak, aby šel příběh správně za sebou. Pro některé to bylo složitější a potřebovaly více času. Když jsem viděla, že dvě dvojice mají text poskládaný poměrně rychle a začaly se nudit, dala jsem jim za úkol poradit ostatním dvojicím s poskládáním textu. Nakonec se z toho stala ještě větší skupinová práce, než jsem původně zamýšlela, ale myslím si, že to bylo jenom ku prospěchu.

Následně děti odpovídaly na otázky, které souvisely s obdobím největších omezení v souvislosti s nemocí covid-19, jako např. co se jim líbilo, a naopak nelíbilo na učení se doma. Bylo velice zajímavé sledovat, jak každý situaci vnímal individuálně a současně si myslím, že bylo pro děti i zajímavé, že si mohly vyslechnout zkušenosti ostatních.

Po této části se děti přesunuly na navržení motivu roušky. Tento úkol jim nezabral tolik času jako kreativní část během prvního setkání. Tato třída ale velice ráda maluje a dává si na tom záležet, takže i tentokrát tomu věnovaly potřebný čas a pozornost. Na závěr jsme si povídaly o tom, co děti dělaly, aby se během toho, co musely zůstat doma, zabavily. Tím, že to jsou děti hlavně z vesnic, jejich nejčastější odpověď byla, že trávily hodně času venku, nebo alespoň doma na zahradě a hrály různé hry se sourozenci, kamarády, nebo si vymýšlely aktivity samy pro sebe.

Knih samotná se jim také líbila, opět je hodně zaujala její krásná ilustrace.

⁶³ BŘEZINOVÁ, Ivona. *Vire, padni!* Praha: Albatros, 2020. ISBN 978-80-00-06001-9.

5.1.3 Příprava na třetí setkání

Metodický list III

Téma – Láska

Věk – mladší školní věk

Počet účastníků – 10 – 12

Formy výuky – hromadná, individuální práce dětí

Cíle setkání:

- získat povědomí o představované knize,
- osvojit si schopnost pracovat s dostupnými informacemi,
- rozšířit pozitivní vztah k literatuře,
- naučit se pracovat s textem, který je k dispozici,
- utváření a rozvíjení základních dovedností pro spolupráci,
- procvičit si jemnou motoriku – držení tužky,
- rozvoj fantazie, kreativity a pozornosti,
- ochrana pro nemoci covid-19.

Pomůcky – kniha *Kabát a kabelka*, tužka, pastelky, guma, pracovní list

Samotná činnost

Pedagog opět děti uvede do situace a krátce představí knihu: „Dnes tady máme na ukázkou knihu *Kabát a kabelka* od spisovatelky Marky Míkové. Hlavními hrdiny této knihy jsou kabát a kabelka. Příběh se odehrává v Praze v době nastupujících covidových omezení. Celý příběh je o lásce právě mezi kabátem a kabelkou. Po prvním setkání musí překonat řadu problémů a dobrodružství, které souvisí s nově nastolenou situací kolem covid-19. Musí překonat několik překážek, aby se mohly opět setkat. To se jim nakonec povede a už navždy zůstanou spolu.“

Následně děti dostanou do ruky knihu, aby si jí mohly prohlédnout. Následně se přesunou na četbu úryvku.

Od břehu se odrazila loďka a v ní seděla růžová kabelka. Do vesel se ze všech sil opíral potrháný kabát.

Po mostě Legií chodili lidé v rouškách a nikdo si loďky ani nevšiml. Dívali se smutně do země, udržovali mezi sebou dvoumetrové rozestupy a mlčeli. Jen jeden malý kluk tahal maminku za rukáv, aby se podívala z mostu dolů, že tam jede lodička úplně sama a nikdo v ní nesedí, že je tam jen kabát a kabelka. Ale maminka ho táhla dál, ani se neotočila.

A zatím dole, na řece pod mostem, tam bylo veselo. Vál jemný větřík, loďka ujížděla a kabelka se smála. „Kam jedeme?“ halekala.

„Za dobrodružstvím,“ odpovídal kabát.

Marka Míková – *Kabát a kabelka*, str.69 ⁶⁴

⁶⁴ MÍKOVÁ, Marka. *Kabát a kabelka*. Praha: Argo, 2021. ISBN 978-80-257-3523-7.

Diskusní otázky, které podá pedagog po přečtení úryvku jsou tyto:

- Děti, plavily jste se někdy v loďce po řece? Pokud ano, jaké to bylo?
- Zkusily byste domyslet, jaké dobrodružství zažily kabát a kabelka v liduprázdné Praze? Co byste dělaly vy?

Dále přijdou na řadu pracovní listy. „Máte zde úryvek, který Vám pomůže s vypracováním úkolů. V prvním úkolu odpovězte na otázky, které souvisejí s představeným úryvkem z knihy, pouze ANO x NE.“

Pedagog nechá dostatek času na vypracování prvního úkolu. „Dále se přesuneme na druhý úkol, kde se pokusíte vypsát pět klíčových slov z úryvku.“ Opět nechá čas na vypracování a poté si společně poví správné odpovědi obou úkolů.

Po zkontrolování pracovních listů se přesuneme k závěrečným otázkám:

- Jaká osoba je pro vás nejdůležitější v životě a proč?
- Jaké aktivity s touto osobou nejraději děláš?
- Zažili nebo viděli jste někdy něco neobvyklého? Pokud ano, co to bylo?

Reflexe setkání

Závěrečné setkání proběhlo podobně jako dvě předešlé. Děti si opět nejdříve přečetly úryvek samy, a poté společně celá třída. Na otázky, zda se už se někdy děti plavily na loďce, přibližně polovina dětí opověděla, že ano a druhá, že ne. Další jejich úkol byl domyslet příběh, který by následoval po vybrané ukázce. Děti domyšlené příběhy byly mnohdy skutečně zajímavé a bylo vidět, že kreativité meze nekladly. Všechny příběhy ale měly jedno společné – dobrý konec.

Dále se děti také měly zamyslet nad tím, co by v liduprázdné Praze dělaly ony samy. Shodly se, že by je nebavilo být opuštěný a je vždy lepší být v kolektivu.

Po vysvětlení pracovních listů je vypracovávaly sami. Tady proběhlo vše bez problému. Poté jsme si společně řekli správné odpovědi. Jenom dvě děti měly některé odpovědi špatně. Ty jsme následně společně opravily.

Druhý úkol byl spíše na každém individuálně a líbilo se mi, jak i přes to byly odpovědi poměrně konzistentní. Nejčastější odpověď na to, kdo je pro děti nejdůležitější, byli rodiče, kamarádi. Co se aktivit, které s těmito nejdůležitějšími osobami nejčastěji podnikají týče, objevovalo se nejčastěji chození na procházky, výlety nebo do bazénu – tedy venkovní aktivity.

Při poslední otázce jsme narazily na to, že některé děti nevěděly, co si mají představit pod pojmem „neobvyklého“. Nejdříve jsem jim tedy význam slova vysvětlila a až potom mohly začít odpovídat.

Na závěr jsem se dětí zeptala, jaká kniha se jim ze všech třech představených knih líbila nejvíce. Bylo zajímavé vidět, že každý má své vlastní preference a každá ze tří prezentovaných knih si našla ve třídě své publikum.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo věnovat se tématu covidu-19 v současné literatuře pro děti a mládež a využití vybraných děl zpracovávajících toto téma ve výchově ke čtenářství na cílové skupině dětí mladšího školního věku. Předem definované cíle se podařilo naplnit.

Práce byla rozdělena do dvou částí: teoretické a praktické. Teoretická část obsahovala celkem čtyři kapitoly. V první kapitole byly obsaženy základní informace o covidu-19. Bylo zde zmíněno že nemoc covid-19 se poprvé objevila na konci roku 2019 v čínském městě Wu-chan. Mezi nejčastější příznaky patří: kašel, únava a ztráta chuti, čichu nebo zvýšená teplota nad 37 °C. Mohou se objevit i méně časté příznaky jako bolest v krku, hlavy nebo celého těla, vyrážka a červené podrážděné oči. Současně se ale také mohou vyskytovat i vážnější příznaky, které mohou vést až k hospitalizaci v nemocnici. Mezi tyto vážnější příznaky se řadí např. potíže s dýcháním nebo dušnost, ztráta pohyblivosti nebo řeči, zmatenost a bolest na hrudi. Následně byl shrnutý průběh nemoci covid-19 v České republice od prvního pacienta až po současnost. V závěru této kapitoly je zmíněn i výzkum uskutečněný Českou Národní knihovnou, který vznikl ve spolupráci s výzkumnou agenturou Nielsen Admosphere a zabývá se tím, zda nemoc covid-19 určitým způsobem ovlivnila čtenářství u dětí a mládeže. Záslouhou tohoto výzkumu bylo zjištěno, že pandemie četbu knih u dětí a mládeže nijak významně neovlivnila. Jedinci, kteří měli kladný vztah ke knihám už před pandemií si našli způsob, jak se čtenářství věnovat i během této doby, a to např. i přes to, že nebyly otevřené knihovny, které byly zvyklí navštěvovat. Naopak ti, kteří před pandemií nečetli, tento svůj návyk nezměnili a dodatečný volný čas, který měli věnovali spíše jiným aktivitám.

V následující kapitole byla představena literární díla s tématem covid-19. Konkrétně se jednalo o knihy *Můj hrdina jsi Ty!* od spisovatelky Helen Patuck, *Hurvínkova nedělní chvílka pandemie* od spisovatele Robina Krále, *Pozor děti! Společně proti virům* od nakladatelství Suaseta Ediciones, *Jezevec Chrujda vyhání koronavirus* do spisovatele Petra Stančíka, *Vire, padni!* od spisovatelky Ivony Březinové a kniha *Kabát a kabelka* od spisovatelky Marky Míkové. U představení jednotlivých knih jsem se nejdříve zaměřila na autora, ilustrátora a nakladatelství, které knihu vydalo. Dále jsem se věnovala knize jako takové a představila charakteristiku hlavních postav a prostředí, kde se kniha odehrává, ilustrace knihy a shrnutí děje.

Třetí kapitola byla zaměřena na charakteristiku cílové skupiny, která je součástí praktické části. Cílovou skupinou byly děti mladšího školního věku. Do této skupiny se řadí děti od 6 – 7 let do 10 – 11 let. V tomto období startuje nástupem do školy nová etapa života dítěte, během které začínají mít řád a určité povinnosti. Současně během tohoto období dítě rozvíjí své zájmy a určité kompetence.

V poslední kapitole teoretické části jsou popsány vybrané metody, které byly použity v pracovních listech. Konkrétně se jednalo o metody ANO/NE, zpřeházené věty, pětílístek a klíčová slova.

Praktická část práce obsahovala především mnou vytvořené metodické a pracovní listy na 3 vybrané knihy z teoretické části. Konkrétně se jednalo o knihy *Můj hrdina jsi Ty!*, *Vire padni!* a *Kabát a kabelka*.

Praktická část dále obsahuje reflexe všech třech setkání s dětmi z cílové skupiny, která probíhala na Základní škole v Nové Cerekvi.

Během těchto setkání jsem zjistila, že děti nejvíce zaujaly úkoly, které byly určitým způsobem kreativní a mohly zde uplatnit své vlastní nápady – např. úkol nakreslit svého vlastního hrdinu.

Nejlépe se mi během osobních setkání s dětmi z cílové skupiny osvědčily dvě metody – metoda ANO/NE a zpřeházené věty. Dle mého názoru to byl tím, že u těchto metod, které byly použity v jednotlivých úkolech, bylo vždy jedno správné řešení. Bylo tedy následně jednodušší zkontrolovat správnost vyplněného úkolu ve větší skupině dětí – pracovala jsem se skupinou o 12 dětech.

Samořejmě i během realizace setkání se vyskytly nějaké nečekané situace. Například když děti nerozuměly určitým složitějším významům některých slov. Příště bych se tedy při přípravě pracovních a metodických listů více věčila do cílové skupiny a významněji jí uzpůsobila např. slovní zásobu. To znamená, že bych nepoužívala složité významy slov. Děti jim totiž často nerozuměly a já jsem tedy následně musela úkoly nebo textové ukázky více vysvětlovat. Tím pádem pak bylo složitější pracovat s časem.

I přes výše zmíněné, realizace setkání proběhla celkově dobře a pomohla k naplnění cílů bakalářské práce. V této práci jsem se snažila poukázat na to, že i dětské knihy s tímto tématem mohou být zajímavé, mohou děti přivést ke čtení a je možné s nimi dále pracovat i v oblasti vzdělávání.

Seznam použitých zdrojů

BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

1. BLATNÝ, Marek. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3462-3.
2. BŘEZINOVÁ, Ivona. *Vire, padni!*. Praha: Albatros, 2020. ISBN 978-80-00-06001-9.
3. ČAPEK, R. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-3450-7.
4. KRÁL, Robin. *Hurvínkova nedělní chvílka pandemie*. Praha: Běžilíška, 2020. ISBN 978-80-88360-01-8.
5. MANDŽUKOVÁ, Jarmila. *Když viry útočí*. Praha: Lirego, 2020. ISBN 978-80-907828-9-1.
6. MÍKOVÁ, Marka. *Kabát a kabelka*. Praha: Argo, 2021. ISBN 978-80-257-3523-7.
7. PENNINGTON, Tess. *Ako čelit' koronavírusu: Ochráňme svoj domov, školu, pracovisko a spoločnosť pred smrtiacou pandémiou*. Bratislava: Príroda, 2020. ISBN 9788055174600.
8. *Pozor děti – společně proti virům*. Praha: Sun, 2020. ISBN 978-80-7567-747-1.
9. PUGNEROVÁ, Michaela. *Psychologie: Pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-0532-8.
10. SIEGLOVÁ, Dagmar. *Konec školní nudy: Didaktické metody pro 21.století*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-2254-7.
11. STANČÍK, Petr. *Jezevec Chrujda vyhání koronavirus*. Praha: Meander, 2020. ISBN 978-80-7558-150-1.
12. VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0.

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. About me. *Kasandra* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.superkas.com/about>
2. Albatrosu. *Albatros* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.albatros.cz/c/o-nas/>
3. Biography Helen Patuck. *Academia* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://helenpatuck.academia.edu/>
4. Coronavirus disease prevention. *WHO* [online]. World Health Organization [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_2
5. Coronavirus disease. *World Health Organization* [online]. WHO [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_3
6. COVID-19 Vaccinations. *Our World in Data* [online]. 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_2
7. Časová osa covid. *Zprávy.aktuálně* [online]. Bartoníček, 2022 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/casova-osa-covid/r~fd4c3f7e0ec511eb9d470cc47ab5f122/>
8. Čtenář. *Čtenář – měsíčník pro knihovny* [online]. Zbudilová, 2021 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://svkkl.cz/ctenar/clanek/3509>
9. Čtenářství dětí v době koronavirové pandemie. *Knihovna revue.nkp* [online]. Praha: Friedlaenderová, 2021 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://knihovnarevue.nkp.cz/archiv/dokumenty/2021-2/friedlaenderova-1.pdf>
10. Dopady distanční výuky očima rodičů. *Nielsen* [online]. Nielsen Admosphere, 2021 [cit. 2023-01-01]. Dostupné z: <https://www.nielsen-admosphere.cz/>
11. Ekonomické dopady pandémie COVID-19 na ekonomiku Číny. *Revue sociálně-ekonomického rozvoja* [online]. Bratislava: Katedra sociálneho rozvoja a práce, NHF EU v Bratislave, 2022 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://nhf.euba.sk/www_write/files/katedry/ksrp/revue/rser_2_2020.pdf#page=18
12. First case of coronavirus. *Live Science* [online]. Bryner, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.livescience.com/first-case-coronavirus-found.html>
13. Galina Miklínová. *Archiv výtvarného umění* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://cs.isabart.org/person/4331>
14. Hana Jovanovičová. *Československá bibliografická databáze* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-113553-hana-jovanovicova>

15. Hana Jovanovičová. *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/prekladatele/hana-jovanovicova-3387>
16. *Hurvínkova nedělní chvílka pandemie* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/knihy/pandemie>
17. Jana Hrušková. *Bežiliška* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.beziliska.cz/autori/jana-hruskova>
18. Jezevec Chrujda vyhání koronavirus. *Nakladatelství Meander* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/knihy/jezevec-chrujda-vyhani-koronavirus/>
19. Jezevec Chrujda. *Nakladatelství Meander* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/jezevec-chrujda/>
20. Lucie Dvořáková. *Klub ilustrátorů* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.klubilustratoru.cz/cs/ilustratori/dvorakova-lucie>
21. Marka Míková bibliografie. *České literární centrum* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/marka-mikova-cz/>
22. Marka Míková. *Československá bibliografická databáze* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.cbdb.cz/autor-6680-marka-mikova>
23. Můj hrdina jsi Ty. *Inter Agency Standing Committee* [online]. ©IASC, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020>
24. O nakladatelství. *Sun nakladatelství* [online]. Nina [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.sun-knihy.cz/o-nakladatelstvi>
25. O nás. *Nakladatelství Argo* [online]. [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://argo.cz/o-nas/>
26. Petr Stančík. *České literární centrum* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/autor/petr-stancik-cz/>
27. Petr Stančík. *Nakladatelství Meander* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/petr-stancik/>
28. Reprodukční číslo. *Nzip* [online]. MZ [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/1111>
29. Robin Král. *Albatros Média* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.albatrosmedia.cz/autori/52276971/robin-kral/>

30. Rozhodnutí a opatření ke covid-19. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha: MZ, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/category/uredni-deska/rozhodnuti-ministerstva-zdravotnictvi/aktualni-mimoradna-a-ochranna-opatreni-ke-covid-19/>
31. Sobre nosotros. *Susaeta Ediciones* [online]. [cit.2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.editorialsusaeta.com/es/content/4-sobre-nosotros#content-0>
32. Sun nakladatelství. *Databáze knih* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/nakladatelstvi/sun-267>
33. V Česku jsou tři lidé s potvrzenou nákazou koronavirem. *Idnes* [online]. Režňáková, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ministr-adam-vojtech-koronavirus-tiskova-konference-ministerstvo-zdravotnictvi.A200301_150713_domaci_lre
34. Varianty covidu-19. *E15* [online]. Sudová, 2022 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: https://www.e15.cz/covid-19-mutace-varianty-subvarianty-aktualne-cesko#varianta_subvarianta_mutace
35. Vývoj událostí den po dni. *Hospodářská komora České republiky* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.komora.cz/sledujte-vyvoj-udalosti-z-predeslych-dnu/>
36. Základní informace. *Národní zdravotnický informační portál* [online]. Státní zdravotní ústav, Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2022 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/447-covid-19-zakladni-informace>
37. Životopis. *IvonaBřezinová* [online]. [cit.2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.brezinova.cz/zivotopis/>
38. Životopis. *Lukáš Fibrich* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.fibrich.cz/o-mne/>

Seznam zkratek

atd.	a tak dále
AMU	Akademie múzických umění
ČR	Česká republika
např.	například
MHD	Městská hromadná doprava
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
obr.	obrázek
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný
WHO	World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

Seznam příloh

Příloha I.	Pracovní list č. 1
Příloha II.	Pracovní list č. 2
Příloha III.	Pracovní list č. 3
Příloha IV.	Ukázka vyplněného pracovního listu č. 1
Příloha V.	Ukázka vyplněného pracovního listu č. 2
Příloha VI.	Ukázka vyplněného pracovního listu č. 3

Příloha I.

Pracovní list č.1- Tvůj hrdina.

Sára usnula, a když se druhý den probudila, Ario byl pryč. Vydala se proto na své bezpečné místo, aby s ním mohla mluvit. Pak nakreslila všechno, co viděli a co se naučili na jejich společném dobrodružství. Běžela ke své mamince, aby jí řekla ty novinky.

„Všichni můžeme pomoci lidem, aby byli v bezpečí, mami,“ řekla. „Potkala jsem při mém dobrodružství tolik hrdinů!“

„Máš pravdu, Sáro!“ řekla její maminka. „Je mnoho hrdinů, kteří chrání lidi před koronavirem, jako třeba úžasní doktoři a sestřičky. Ale ty jsi mi připomněla, že my všichni můžeme být hrdinové, každý den. A můj největší hrdina jsi ty!“

Helena Patcuk – Můj hrdina jsi Ty. str.22 ⁶⁵

1. Kdo byl Ario? Škrtni špatné odpovědi.

- A. pes
- B. drak
- C. člověk
- D. kůň

2. Zakroužkuj slova, která nám mohou pomoci ochránit se před koronavirem.

Rouška pero lednice být doma

 Mýt si ruce křeslo krabice kašlat do loktů

⁶⁵ Můj hrdina jsi Ty. *Inter Agency Standing Committee* [online]. ©IASC, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020>

3. Namaluj svého hrdinu a napiš 3 vlastnosti které na něm máš rád.

Příloha II.

Pracovní list č.2- Vire, padni!

1. **Pokuste se ve dvojici poskládat útržky textů, tak aby děj na sebe navazoval. (Písmena, která označují útržky na sebe nemusí navazovat.)**
 - A. „Já bych náhodou šel, kdybych mohl,“ zakňoural Vincent. „Přišel jsem o přestávky a o tělocvik.“
„Nemel a hybaj k televizi!“ obrátila se maminka Klaudie na nejmladšího.
 - B. „Vždyť nemusíš,“ ozval se táta Valda zpod gauče, kam se hned po snídani vydal pozorovat pavouky, protože mu údajně chyběl kontakt s přírodou.
 - C. „Ne že nemusí, ona do školy vůbec nesmí,“ zamumlala maminka s modrou krejčovskou křídou mezi rty, protože zrovna vymýšlela nový střih roušky.
 - D. Bude devět, za chvíli ti začíná matematika s *UčíTelkou*. Tatínek tě pak vyzkouší.“
„Já?“ vyděsil se otec, a jak mu instinkty velely, chtěl se dát na útěk.
Jenže zapomněl, že leží pod gaučem, jehož spodní kovová vzpěra ho okamžitě knokautovala. Následné minuty byly vyplněné jeho bolestným chroptěním.
 - E. Koronavirové prázdniny, na které se hlavně Šarlota a Felix tolik těšili, se ukázaly jako jeden velký podvod.
„Říkali jste, že nebudeme muset do školy,“ fňukala Šarlota ublíženě.

Ivona Březinová – Vire, padni!⁶⁶

2. **Pomoz mamince Klaudii s návrhem roušky. Navrhni vlastní motiv.**

⁶⁶ BŘEZINOVÁ, Ivona. *Vire, padni!*. Praha: Albatros, 2020. ISBN 978-80-00-06001-9.

Příloha III.

Pracovní list č.3- Kabát a kabelka.

Od břehu se odrazila loďka a v ní seděla růžová kabelka. Do vesel se ze všech sil opíral potrhaný kabát.

Po mostě Legií chodili lidé v rouškách a nikdo si loďky ani nevšiml. Dívali se smutně do země, udržovali mezi sebou dvoumetrové rozestupy a mlčeli. Jen jeden malý kluk tahal maminku za rukáv, aby se podívala z mostu dolů, že tam jede lodička úplně sama a nikdo v ní nesedí, že je tam jen kabát a kabelka. Ale maminka ho táhla dál, ani se neotočila.

A zatím dole, na řece pod mostem, tam bylo veselo. Vál jemný větřík, loďka ujížděla a kabelka se smála. „Kam jedeme?“ halekala.

„Za dobrodružstvím,“ odpovídal kabát.

Marka Míková – Kabát a kabelka, str.69 ⁶⁷

1. Vyber správné tvrzení

Lod'ka se odrazila od břehu	ANO	NE
Lidé chodili v kabátech	ANO	NE
Vál silný větřík	ANO	NE
Lidé byli smutný	ANO	NE
Kluk tahal maminku za ruku	ANO	NE
Kabát je potrhaný	ANO	NE
Kabelka se smála	ANO	NE

2. Zkusíš vypsát 5 nejdůležitějších slov z úryvku?

⁶⁷ MÍKOVÁ, Marka. *Kabát a kabelka*. Praha: Argo, 2021. ISBN 978-80-257-3523-7.

Příloha IV.

Ukázka vyplněného pracovního listu č.1

Pracovní list č.1- Tvůj hrdina

Sára usnula, a když se druhý den probudila, Ario byl pryč. Vydala se proto na své bezpečné místo, aby s ním mohla mluvit. Pak nakreslila všechno, co viděli a co se naučili na jejich společném dobrodružství. Běžela ke své mamince, aby jí řekla ty novinky.

„Všichni můžeme pomoci lidem, aby byli v bezpečí, mami,“ řekla. „Potkala jsem při mém dobrodružství tolik hrdinů!“

„Máš pravdu, Sáro!“ řekla její maminka. „Je mnoho hrdinů, kteří chrání lidi před koronavirem, jako třeba úžasní doktoři a sestřičky. Ale ty jsi mi připomněla, že my všichni můžeme být hrdinové, každý den. A můj největší hrdina jsi ty!“

Helena Patcuk – Můj hrdina jsi Ty.¹

1. Kdo byl Ario? Škrtni špatné odpovědi.

A. pes

B. drak

C. člověk

D. kůň

2. Zakroužkuj slova, které nám mohou pomoci ochránit se před koronavirem.

Rouška pero lednice být doma

Mýt si ruce křeslo krabice kašlat do loktů

¹ Můj hrdina jsi Ty. Inter Agency Standing Committee [online]. © IASC, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020>

3. Namaluj svého hrdinu a napiš 3 vlastnosti které na něm máš rád.

Pracovní list č.1- Tvůj hrdina

Sára usnula, a když se druhý den probudila, Ario byl pryč. Vydala se proto na své bezpečné místo, aby s ním mohla mluvit. Pak nakreslila všechno, co viděli a co se naučili na jejich společném dobrodružství. Běžela ke své mamince, aby jí řekla ty novinky.

„Všichni můžeme pomoci lidem, aby byli v bezpečí, mami,“ řekla. „Potkala jsem při svém dobrodružství tolik hrdinů!“

„Máš pravdu, Sáro!“ řekla její maminka. „Je mnoho hrdinů, kteří chrání lidi před koronavirem, jako třeba úžasní doktoři a sestřičky. Ale ty jsi mi připomněla, že my všichni můžeme být hrdinové, každý den. A můj největší hrdina jsi ty!“

Helena Patcuk – Můj hrdina jsi Ty.¹

1. Kdo byl Ario? Škrtni špatné odpovědi.

- ~~A.~~ pes
- ~~B.~~ drak
- ~~C.~~ člověk
- ~~D.~~ kůň

2. Zakroužkuj slova, které nám mohou pomoci ochránit se před koronavirem.

Rouška pero lednice být doma
Mýt si ruce křeslo krabice kašlat do loktů

¹ Můj hrdina jsi Ty. *Inter Agency Standing Committee* [online]. © IASC, 2020 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020>

3. Namaluj svého hrdinu a napiš 3 vlastnosti které na něm máš rád.

je statečný.
je hrdinou příběhu.
je hodný.

Příloha V.

Ukázka vyplněného pracovního listu č.2

Pracovní list č.2- Vire, padni!

1. Pokuste se ve dvojici poskládat útržky textů, tak aby děj na sebe navazoval.
(Písmena, která označují útržky na sebe nemusí navazovat.)

E. Koronavirové prázdniny, na které se hlavně Šarlota a Felix tolik těšili, se ukázaly jako jeden velký podvod.
„Říkali jste, že nebudeme muset do školy,“ fňukala Šarlota ublíženě.

B. „Vždyť nemusíš,“ ozval se táta Valda zpod gauče, kam se hned po snídani vydal pozorovat pavouky, protože mu údajně chyběl kontakt s přírodou.

C. „Ne že nemusí, ona do školy vůbec nesmí,“ zamumlala maminka s modrou krejčovskou křídou mezi rty, protože zrovna vymýšlela nový střih roušky.

A. „Já bych náhodou šel, kdybych mohl,“ zakňoural Vincent. „Přišel jsem o přestávky a o tělocvik.“
„Nemel a hybaj k televizi!“ obrátila se maminka Klaudie na nejmladšího.

D. Bude devět, za chvíli ti začíná matematika s *UčíTelkou*. Tatínek tě pak vyzkouší.
„Já?“ vyděsil se otec, a jak mu instinkty velely, chtěl se dát na útěk.
Jenže zapomněl, že leží pod gaučem, jehož spodní kovová vzpěra ho okamžitě knokautovala. Následné minuty byly vyplněné jeho bolestným chroptěním.

2. Pomoz mamince Klauďi s návrhem roušky. Navrhni vlastní motiv

Obr.3³

² BŘEZINOV, Ivona. *Vire, padni!*. Praha: Albatros, 2020. ISBN ISBN 978-80-00-06001-9.
³ Reklamní předměty. In: *Reklamní předměty* [online]. [cit. 2023-03-02]. Dostupné z:
<https://www.dgtip.cz/polyesterova-rouska-s-cernym-lemovanimvel-l-xl>

2. Pomoz mamince Klauďi s návrhem roušky. Navrhni vlastní motiv

Obr.3³

² BŘEZINOV, Ivona. *Vire, padni!*. Praha: Albatros, 2020. ISBN ISBN 978-80-00-06001-9.
³ Reklamní předměty. In: *Reklamní předměty* [online]. [cit. 2023-03-02]. Dostupné z:
<https://www.dgtip.cz/polyesterova-rouska-s-cernym-lemovanimvel-l-xl>

Příloha VI.

Ukázka vyplněného pracovního listu č.3

Pracovní list č.3- Kabát a kabelka

Od břehu se odrazila loďka a v ní seděla růžová kabelka. Do vesel se ze všech sil opíral potrháný kabát.

Po mostě Legií chodili lidé v rouškách a nikdo si loďky ani nevšiml. Dívali se smutně do země, udržovali mezi sebou dvoumetrové rozestupy a mlčeli. Jen jeden malý kluk tahal maminku za rukáv, aby se podívala z mostu dolů, že tam jede lodička úplně sama a nikdo v ní neseďí, že je tam jen kabát a kabelka. Ale maminka ho táhla dál, ani se neotočila.

A zatím dole, na řece pod mostem, tam bylo veselo. Vál jemný větřík, loďka ujížděla a kabelka se smála. „Kam jedeme?“ halekala.

„Za dobrodružstvím,“ odpovídal kabát.

Marka Míková – Kabát a kabelka⁴

1. Vyber správné tvrzení

Loďka se odrazila od břehu	☒ ANO	☐ NE
Lidé chodili v kabátech	☐ ANO	☒ NE
Vál silný větřík	☐ ANO	☒ NE
Lidé byli smutný	☒ ANO	☐ NE
Kluk tahal maminku za ruku	☐ ANO	☒ NE
Kabát je potrháný	☒ ANO	☐ NE
Kabelka se smála	☒ ANO	☐ NE

2. Zkusíš vypsát 5 nejdůležitějších slov z úryvku?

maminka
loď
kabelka
kabát
legie

⁴ MÍKOVÁ, Marka. *Kabát a kabelka*. Praha: Argo, 2021. ISBN 978-80-257-3523-7.

Pracovní list č.3- Kabát a kabelka

Od břehu se odrazila loďka a v ní seděla růžová kabelka. Do vesel se ze všech sil opíral potrháný kabát.

Po mostě Legií chodili lidé v rouškách a nikdo si loďky ani nevšiml. Dívali se smutně do země, udržovali mezi sebou dvoumetrové rozestupy a mlčeli. Jen jeden malý kluk tahal maminku za rukáv, aby se podívala z mostu dolů, že tam jede lodička úplně sama a nikdo v ní nesedí, že je tam jen kabát a kabelka. Ale maminka ho táhla dál, ani se neotočila.

A zatím dole, na řece pod mostem, tam bylo veselo. Vál jemný větřík, loďka ujížděla a kabelka se smála. „Kam jedeme?“ halekala.

„Za dobrodružstvím,“ odpovídal kabát.

Marka Míková – Kabát a kabelka⁴

1. Vyber správné tvrzení

Loďka se odrazila od břehu	☒ ANO	☐ NE
Lidé chodili v kabátech	☐ ANO	☒ NE
Vál silný větřík	☐ ANO	☒ NE
Lidé byli smutný	☒ ANO	☐ NE
Kluk tahal maminku za ruku	☐ ANO	☒ NE
Kabát je potrháný	☒ ANO	☐ NE
Kabelka se smála	☒ ANO	☐ NE

2. Zkusíš vypsát 5 nejdůležitějších slov z úryvku?

Loďky, smutní, nevšiml, neotočila, rukáv
Kabát

⁴ MÍKOVÁ, Marka. *Kabát a kabelka*. Praha: Argo, 2021. ISBN 978-80-257-3523-7.

Abstrakt

CARVOVÁ, K. *Téma koronaviru v literatuře pro děti a mládež a jeho využití ve volnočasové výchově ke čtenářství*. České Budějovice, 2023. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta. Vedoucí práce H. Zbudilová.

Klíčová slova: covid-19, mladší školní věk, volnočasová výchova, pracovní listy, čtenářství

Bakalářská práce se věnuje tématu covid-19 v literatuře pro děti a mládež a jeho využití v literární výchově ve volném čase mládeže. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsou představeny základní informace o nemoci covid-19 (původ, příznaky, ochrana, průběh nemoci v České republice). Dále se zabývá vybranými díly s tématem covidu-19 a dopadem této nemoci na čtenářství dětí a mládeže. V praktické jsou pak zpracované metodické a pracovní listy s ukázkami úryvků autorkou vybraných děl a jejich ověření v praxi na vybrané cílové skupině.

Abstract

The Topic of Coronavirus in Literature for Children and Youth and Its Use in Leisure Education for Reading

Key words: covid-19, younger school age, leisure education, methodical worksheets, readership

The bachelor's thesis focuses on the topic of covid-19 in literature for children and youth and its use in literary education in the youth's free time. The work consists of a theoretical part and a practical part. In the theoretical part, basic information about the covid-19 disease (origin, symptoms, protection, course of the disease in the Czech Republic) is presented. It also focuses on selected literary works with the topic of covid-19 and the impact of this disease on the reading of children and young people. In the practical part can be found methodical worksheets with examples of excerpts from selected works by the author and their verification in practice on a selected target group are then processed in the practical section.